

MAGYAR LÁPI

HUNGARIA
Extern

T. Dunaposta

BUDAPEST
Postafiók 151.

Igazgató és felelős szerkesztő:
dr. Paál Árpád

Laptulajdonos: **szent László Nyomda R. T.**
Törvénytörvényes bej. szám: Tr. B. 11/71 Jun. 1938

Főmunkatárs: **dr. Gyárfás Elemér**

XII. Pius pápa, az olasz király és Mussolini kihallgatáson fogadta Sidorovici országőrparancsnokot

Műtörténeti ajándékokat nyújtott át a pápának az Országőrparancsnok

Rómából jelentik: Viktor Emánuel olasz király és császár pénteken kihallgatáson fogadta Teofil Sidorovici országőrparancsnokot. Ezután Sidorovici országőrparancsnok Mussolini miniszterelnökénél jelent meg kihallgatáson.

Szombaton reggel üzenetében XII. Pius pápa kihallgatáson fogadta Teofil Sidorovici Országőrparancsnokot, Romániának a szentszéki követét, valamint a román delegáció többi tagjait.

Sidorovici latinnyelvű beszédében üdvözölte a Szentatyát és értékes román-szövegszövegeket, email ikont, valamint az Országőr szervezet is-

mertetését tartalmazó füzeteket nyújtott át a pápának.

A Szentatyá válaszában Románia boldogulására és fejlődésére kérte Isten segítségét és elbeszélgetett a román küldöttség tagjaival.

FOGADÓ ESTÉLY A RÓMAI RÓMÁN KÖVET-SÉGEN

Rómából jelentik: A román követ péntek este ebédet adott Mutti fasiszta párti főtitkár tiszteletére. Az ebédet résztvevő Sidorovici országőrparancsnok is, valamint több olasz előkelőség. Az ebédet fogadóestély követte.

Sidorovici országőrparancsnokot meleg fogadtatásban részesítette az olasz sajtó

Rómából jelentik: Az olasz lapok első oldalon, nagybetűs címeikkel foglalkoznak Sidorovici országőrparancsnok látogatásával.

A *Popolo di Roma* írja: Róma a legbarátságosabb fogadtatást készítette elő Románia kiküldötté számára. Ez a látogatás meg fogja mutatni gyümölcsét és kedvezően fog hatni az olasz nyelv és műveltség terjesztésére a románok között, akik a Kelet küszöbén csodálatos hűséggel őrizték meg Róma hagyományait.

A *Piccolo* vezetőhelyen cikket közöl „Károly király és Románia” címmel. Az új Románia összekovácsolója. — írja a lap. — új szellemet teremtet és új módszereket vezetett be a tömegek nevelésére. A cikk ezután felsorolja azokat az eredményeket, amelyeket Románia az utolsó két évben valósított meg és amelyek felülmúlják mindazt, amit az ország az utolsó 20 esztendőben elért.

— Ma azt lehet mondani, — fejezi be a lap. — hogy a román nép a haza szimbólumát látja uralkodójában s az ő őszinte, nemzetmentő reformokat létesítő hazafiságában s ugyanakkor az uralkodó a hazát látja királyi küldetésé egyedüli céljának.

Ugyancsak a *Piccolo* egy másik cikkében Sidorovici személyiségét rámutat arra, hogy a román országőrszervezet parancsnoka őszinte barátja a fasiszta Olaszországnak és ugyanakkor az új Románia egyik legkimagaslóbb alakja.

A *Lavoro Fascista* kiemeli a látogatás jelentőségét. Érezzük — írja a lap, — hogy a baráti román nemzet épügy a jövő felé fordítja tekintetét, mint az olasz nép s ennek a jövőnek mindkét népnél a hasonló szellemben nevelt ifjúság a biztosítéka.

A román és olasz ifjúság ünnepi találkozója fejlődött ki Sidorovici országőrparancsnok római látogatásából

Bucurestiből jelentik: Teofil Sidorovici országőrparancsnok olaszországi látogatásával hozzászólva foglalkozik ma az olasz sajtó. A fasiszta lapok ebből az alkalomból számos cikket közölnek Romániáról. Politikai, gazdasági és katonai szempontból igen alapos vizsgálat tárgyává tették ezek a cikkek Romániát. Az olasz sajtó emelkedett hangú méltatásokban emlékezik meg Sidorovici látogatásával kapcsolatban Öfelsége II. Károly királyról, akinek nagy egyéniségét és politikai tevékenységét erőteljesen hangsúlyozza ki.

Különösen kiemeli az olasz sajtó az Országőrség intézményét, amelyben a román uralkodó eszméinek egyik legszebb megvalósítását látja. Ez a szervezet több mint 4 millió ifjút egyesít magában, akiket új iskolában, új szellemben nevelnek. II. Károly király szellemében.

Az olasz sajtónak az Országőr intézménnyel kapcsolatos kedvező megállapításai valóban örömmel töltötték el a román népet, amely oly érzékeny a Rómából jövő értékelésekkel szemben, mert ez a város a latin népek bölcsője volt, s így a román nemzetnek is édesanyja.

Románia mindig szerette az olasz népet,

amellyel mindig eleven kapcsolatban érezte magát és függetlenül a múlt politikai körülményektől, nem lankadóan érezte a két népet egybekötő sorsközösséget, amelynek parancsára szerint mindkét nék a maga földrajzi területén elevenen kell megőriznie a latin géniusz lángját.

Az Országőr szervezet az egész román ifjúságot közös hittel tömöríti közös fegyverzettségbe. A haza fogalma az országőrség munkájának eredményeként új, mélyebb értelmezést nyert a román ifjúság lelkében. Ez az ifjúság megértette, hogy az egyén életének csak akkor van jelentősége, ha első és utolsó, kizárólagos célja a haza.

E szempontból névze az Országőrség hasonlít a fasiszta ifjúság szervezetéhez. A fasiszta ifjúságot és a román ifjúságot egyesítő országőr intézményekben ez az új és hatalmas erkölcsi erőt a hazának ajánl fel.

Sidorovici Teofil országőrparancsnok látogatása így közös ünnepi alkalom az olaszországi és a romániai ifjúság számára s egyúttal — közvetve — a két ország közötti barátság megnyitóköze.

A plutokrácia multja és jelene

Moslanában a világpolitika szembenállásaiban is sokat halljuk a „plutokrácia” szavát. Ez is egyik jellemzője annak, hogy a mostani háborús jelenségek és feszültségek mennyire a gazdasági túlhalmozódások, illetve nélkülözések ellentéteinek a bonyodalomból állanak. Mert amikor egyik fél a másikkal a „plutokrácia” állapotát veti szemére, akkor tulajdonképpen a gazdasági viszonyok különbségeire, s e különbségek elmerítésére mutat rá. Azt állítja, hogy ez elmerítés miatt jutottak a népek végzetes ellentétbe, tehát ezt a gazdasági túllurmat kell feloldani, hogy igazi nyugalom állhasson be a világ állapotában. Közeljár ez a hangoztatás ahhoz a mélyszívű megállapításhoz, melyet XI. Pius pápa a „Quadragesimo Anno” című világhíres körlevelében tett, amikor azt mondta, hogy a világ javaiban nincs igazságos elosztás, tehát a világ társadalmának jobb belátásra kell jutnia, s a gazdagság halmozása helyett a munkás rétegek vagyonhoz és otthonhoz segítségével kell a társadalmi igazságot szolgálni. Ha ezt az intő szót annakidején megértik és megvalósítják, akkor talán ma nem is volna háború és háborús feszültségektől nem vonaglna a világ.

Nyilvánvaló, hogy csakugyan sok felelősség terheli az olyan irányt, mely plutokráciát kíván a közélet terén erőltetni. Nem lehet célunk, hogy egyes népeket, vagy kormányokat vádoljunk ezzel a plutokráciával, mert általánosan meglehet ennek a plutokráciának a törekvése mindenütt. Nem szorítkozik határookra, hanem éppen minden határon keresztül felüti a fejét. Az egész világ betegsége tud lenni, s az tudott lenni nemcsak ma, hanem a történelmi idők más korszakaiban is. Ha a háborús viszonyok olyan kifejlésre vezethetnének, hogy az emberiség ráocsudjon e betegség előidéző okára, s gyökereitől kilépje ezt az okot a maga életéből, akkor még tisztító viharok vehetők ezt a mostani válságot. De, sajnos, éppen a háborúk a hadigazdagodás következményeit is szülik, s így a volt plutokráciák helyébe új plutokráciákat hozhatnak. Hogy ez a mostani háborús bonyodalomnak is ne legyen a következménye, az kellene, hogy igazi békeelő legyen. Szóval: nem népek legyőzete és leigázása, hanem bizonyos gazdasági túlnövekedés kiküszöbölése, s ezzel a plutokratikus irányzatok talajtalánítása.

A plutokrácia fogalma szó szerinti fordításban a gazdagság uralmát jelentené. Azonban ez a „gazdagság uralma” nem fejezi ki helyesen azt az értelmet, ami a plutokrácia igazi jelentőségét adja. Azt a jelentőséget, mely a plutokrácia szavához a századok folyamán hozzátapadt, s ezt társadalmi betegségként érezteti. Gazdag és szegény mindig volt és mindig is fog lenni, mint ahogy ügyes és ügyetlen, okos és okatlan emberek különbségeivel is folyton kell számolni. Csakhogy van további belső különbség is gazdag és gazdag, s szegény és szegény között. Vannak szegények, akik szerencsétlenek is, részesei a napról-napra alig élésnek, a proletársors keserű állapotának, akik mind az egészségtelen és igazságtalan társadalmi viszonyok áldozatai. Viszont vannak olyan szegények, akik ha szegények is, még sincsenek szükségben; boldogok is tudnak lenni, habár nincs is valami jelentős vagyonuk vagy pénz.

Welles államtitkár európai körútján nem ad semmi nyilatkozatot a sajtónak

Newyorkból jelentik: Welles külügyi államtitkár, Roosevelt személyi megbízottja szombaton indult útnak európai körútjára. Welles pénteken érkezett Newyorkba és megcáfolta azokat a híreket, hogy Hágába és Brüsszelbe is ellátogatna. Elmondotta, hogy Nápolyban száll partra Európában és nem tesz több nyilatkozatot mindaddig, míg újra vissza nem tért Amerikába.

Újra megindult a vasúti forgalom Románia és Magyarország között

Aradról jelentik: A csütörtöki nap folyamán Románia és Magyarország között ismét megindult a vasúti forgalom. A Magyarország felől érkező vonatok azonban többórás késéssel érkeztek meg az aradi állomásra. A menetrendben feltüntetett déli 1 óra 20 perckor érkező nemzetközi Rapid több, mint háromórás késéssel érkezett meg, de a többi Magyarország felől érkező személy- és tehervonatok is hasonló késéssel érkeztek.

A belföldi vonatközlekedésben folytatódtak a vonatkésések. Ezek azonban csak kisebb arányúak. Egyes vonatok 5-10 perc késéssel érkeztek meg a csütörtöki nap folyamán Aradra, a legnagyobb késés sem haladta meg a fél órát. Az Arad-Ottlaka között közlekedő motorosokat azonban kivonták a forgalomból és ezért Arad és Ottlaka között további intézkedésig egy vonatpár közlekedik, mégpedig Aradról este 7.10 órakor indul egy személyvonat Otlakára, ahonnan reggel 7.20 órakor indítják utnak a szerelvényt Arad felé. Aradi vonatkozásban más szerelvényt nem vontak ki a forgalomból.

Az arad-hegyaljai villamosvasút közlekedés a csütörtöki nap folyamán nem kevesebb zavarral bonyolódott le, mint az előző napokon. Csütörtökön a késések nem haladták túl a 35 percet és pénteken már teljesen a menetrendben feltüntetett időben bonyolították le a forgalmat.

A legsúlyosabb forgalmi zavar a vidéki autóbusz-közlekedésben állt elő: Csütörtökön egyetlen vidéki autóbusz sem érkezett Aradra a vastag hóval borított és járhatatlanná vált országutak miatt.

120 CENTIMÉTERES HÓ SZATMÁRMEGYÉBEN.

Saját tud. A legöregebb emberek sem emlékeznek olyan kemény télre, mint az idejé. Mint különleges jelenséget emlegetik, hogy a megyében és Szatmáron a 19-21 fokos hidegben is gyakran szállingózik a hó. Ebből a tapasztalathak arra következtetnek, hogy a tél nem mulik el egyhamar. A sík és hegyes területeket vastag hóréteg fedi. Nagy hó van Kapnikhányán, ahol a hó vastagsága elérte a 120 centimétert. A megyében különben halálos áldozatot is követelt a nagy hideg. Kapnikhányán megfagyva találtak meg Sovrea Eudochiát, az egyik gazda feleségét. A csendőrség jelentése alapján a szatmári ügyészség megadta az engedélyt a szerencsétlen asszony holttestének eltemetéséhez.

Időjárás

Bucurestiből jelti a rádió: Pénteken az Ókircályságban dühöngő hóvihár következtében igen sok vonalon számos vonatjáratot beszüntettek, illetve nem indíthatták meg. Erdélyben csak igen kevés helyen esett a hó. Pénteken a legnagyobb hideget Kolozsváron mérték minusz 25 fokot. Bucurestiben minusz 21 fok volt a hőmérséklet. A szombati nap folyamán Csernovitzban mínusz 16 fok volt.

Belgrádból jelentik: A hideghullám nyugatról való eltolódása a Bánság felé érkezett, Versicen az éjszaka -31 fokot mértek. A Vaskapunál a Duna jégtorlasza 24 kilométer hosszú és egyes helyeken eléri a négy méterre magasságot. A különösen veszélyes helyzetben lévő Dolnji-Miholjac városnál a víz szintje fél méterrel esett. Sabendrina közelében azonban nem sikerült áttörni a hatalmas jégtorlaszt, mely a Morava torkolatánál keletkezett.

A bucaresti időjáráskutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Mérsékelt szél, néhány helyen kisebb havazás, a hideg lassu csökkenése.

Grippa Veszély!
Az első tünetek jelentkezésekor azonnal

ASPIRIN
TABLETTÁT

csak a) Bayer kereszttel!

Új minisztériumot szerveztek a külkereskedelmi ügyekre

Ion Christu lett az új miniszter

Bucurestiből jelti a rádió: A Hivatalos Lap szombati száma közli a külügyi kereskedelmi minisztérium létesítését. A minisztérium hatáskörébe tartozik az ország egész kiviteli kereskedelme.

Ófelsége II. Károly király szombaton aláírta a törvényrendeletet, amellyel Ion Christu eddigi államtitkárt a külügyi kereskedelmi minisztérium vezetőjévé nevezte ki.

Legujabb hírek a finn-ügybe való nyugati beavatkozásról

A svéd miniszterelnök a szovjet béketerv elfogadását ajánlotta. Tanner finn külügyminiszter Londonba utazik. Osszeomlás előtt áll a finnek hősi önvédelme

Rómából jelentik: A Messagero jelentése szerint Tanner finn külügyminiszter tudtára adta a svéd kormány, hogy csak három eshetőség áll a finn kormány előtt: elfogadni a szovjet békét, segítségül hívni svédországot, vagy a nyugati hatalmakat. Tanner szerint Finnország ma már nincs is többé abban a helyzetben, hogy egyedül megvédje magát.

Napokig tartó vita során a svéd miniszterelnök azt tanácsolta Tannernek, hogy az első eshetőség mellett döntsön és a finn kormány kezdjen béketárgyalásokat a szovjettel. Stockholmi és oslói körök biztosra veszik, hogy Tanner a svéd elutasítás után Londonba utazik és megbeszéli az angol kormánnyal, hogy milyen végleges álláspontra helyezkedjék a finn kormány. E körök szerint Tanner utazására még szombaton vagy vasárnap sor kerül.

Rómából jelentik: A Messagero berni, oslói, koppenhágai, amszterdami és berlini jelentése szerint ezekben a fővárosokban a katonai és politikai körök rendkívül súlyosnak ítélik meg Finnország helyzetét és általában mindenki biztosra veszi, hogy a finn védelem legutolsó hősi nagy erőfeszítése után végül is megadja magát az orosz hadseregnek. Legfeljebb még egy-két hétig ha ellen tudnak állni a szovjet rettenetes nyomásának.

A SVÉD SZOCIÁLDEMOKRATAK LAPJA IRJA, HOGY FINNORSZÁG SZOMBATON EGYZEMÉNYT IR ALÁ A NYUGATI HATALMAKKAL.

Stockholmból jelentik: A Volkets Dagblad című szociáldemokrata lap jelenti, hogy Finnország a szombati nap folyamán katonai segítségről szóló egyezményt ír alá a nyugati hatalmakkal. Különben a stockholmi sajtó általában nyugodtan fogadta a svéd miniszterelnök kijelentését a svéd kormány, hogy csak három eshetőség áll a finn kormány előtt: elfogadni a szovjet békét, segítségül hívni svédországot, vagy a nyugati hatalmakat. Tanner szerint Finnország ma már nincs is többé abban a helyzetben, hogy egyedül megvédje magát.

godtan fogadta a svéd miniszterelnök kijelentését a svéd kormány, hogy csak három eshetőség áll a finn kormány előtt: elfogadni a szovjet békét, segítségül hívni svédországot, vagy a nyugati hatalmakat. Tanner szerint Finnország ma már nincs is többé abban a helyzetben, hogy egyedül megvédje magát.

HIVATALOS CÍFOLAT A SVÉD PARTOKON TÖRTÉNŐ NÉMET CSAPATÖSSZEVONÁSOK HIRE ELLEN.

Berlinből jelentik: Német hivatalos részről rendkívül erőlyes hangú cáfolatban utasítják vissza az Oeuvre című francia lapnak azt a jelentését, hogy a Keleti-tenger Svédországgal szemben lévő partvidékén német csapatösszevonások történtek.

TANÁCSKOZÁSRA ÜLNEK ÖSSZE AZ ÉSZAKI ÁLLAMOK KÜLÜGYMINISZTEREI.

Koppenhágából jelentik: A dán távirati iroda jelenti, hogy dán, svéd és norvég külügyminiszter február 24-én és 25-ikén Koppenhágában valószínűleg tanácskozásra ül össze.

Amerika nem akarja kihívni Japánt

A képviselőház leszavazta a Juan-szigetek megerősítésére vonatkozó javaslatot

Washingtonból jelentik: Az Egyesült Államok képviselőháza 123 szavazattal 114 ellenében elvetette a tengerészeti minisztérium javaslatát a Juan szigetek megerősítésével kapcsolatban. Hír szerint attól tartanak, hogy ez az első lépés további erősítéseket vonhat maga után és ezt azután Japán kihívásnak tekintené.

P. Wimmer Anzelm:

Magnificat

A híres szónok előadásai a Szűzanya hálaadó énekéről. Kitűnő prédikációanyag.
Ára 137 lej és portó.

Gyógyítható-e a tüdőbetegség?

Mindazok, akik asztmában, tüdőcsúcs-, vagy légszűkületben, szédülésben, tüdőkatharrusban, idült köhögésben, állandó rekedtségben és náthalázban szenvednek, mindezek teljesen ingyen és portómentesen egy tájékoztató könyvet kapnak, több ábrával. Dr. Guttmann orvos szerkesztésében: „Sind Lungenleiden heilbar“ (Gyógyítható-e a tüdőbetegség) címmel. Irjon egy levelezőlapot (6 leles bélyeggel) alanti pontos címre: **PUHLMANN & CIE. BERLIN 947. Müggelstrasse 25—25 a.**

Látogatás a bukaresti Magyar Népközösség ingyenes orvosi rendelőjében

Bucuresti, február hó.

Régi óhaj Bucurestiben, hogy a főváros szegénysorsu magyarjainak egészségügyi ellátásáról intézményesen történjék gondoskodás. Néhány évvel ezelőtt a Magyar Társulat kísérte meg, hogy székházában ingyenes orvosi ambulatóriumot rendezzen be, de, sajnos, a magyar közösségtől idegen elemekre bízta az ingyenes rendelő vezetését, akiket nem tisztán magyar és szociális szempontok befolyásoltak s ezért elkerülhetetlen volt e nagyfontosságú intézmény lassu elsorvadása, annak ellenére, hogy az egyesület komoly áldozatokat is hozott fenntartása érdekében.

Most a Magyar Népközösség keretében vált lehetővé a bucuresti magyar népegészségügyi felkarolása. Lelkes, tette és áldozatra kész magyar társadalmiszervezők munkájának eredményeként a Népközösség bucuresti tagozatának, Anghelescu-utca 41. szám alatti helyiségében egyéb intézmények mellett ingyenes orvosi rendelő nyílt, amelyet egyre nagyobb számban keresnek fel Bucurestiben élő, szegénysorsu magyarok s általános megnyugvást és meglegedetiséget vált ki a gondos orvosi kezelés, amelyben itt részesülnek.

Magyar úrinők az orvosi rendelő hivatalaiban

Felkerestük az immár egy hónapja működő orvosi rendelőt és meggyőződést szereztünk arról a lelkiismeretes munkáról, amellyel a bucuresti keresztény magyar orvosok ennek az intézménynek a kereteiben a magyar társadalom legtöbb gyámolítást igénylő rétegeinek segítségére sietnek.

A kezelésre jelentkező betegek személyi adatait a népközösségi irodán veszik fel. Bucuresti magyar úrinők vállalkoztak arra, hogy az orvosi rendelő ügykezelési munkájának elvégzésével segítségére legyenek az orvosoknak. Ők fogadják a betegeket és személyi adataik felvétele után vezetik be a jelentkezőket az rendelőbe.

Látogatásunk időpontjában dr. Tonk Emil és dr. Marinescu János, a bucuresti magyar orvostársadalom legfiatalabb tagjai voltak inspekciósok s az éppen kezelésre jelentkező betegek gondos ellátása után ők adtak felvilágosítást a rendelő megszervezésére és eddig végzett munkájára vonatkozóan.

Első tekintetünk a rendelő gépi felszerelésére, különösen a köztudomásuan nagyjértékű Röntgen-készülékre esett. Megtudtuk, hogy a Siemens-cég bucuresti képviseletének igazgató-sága tette lehetővé, hogy a legfontosabb műszerek, gépek, Röntgen-készülék, kvarc lámpa, diatermia, fogorvosi felszerelés, stb. rendelkezésre álljanak. Ezzel megteremtődtek a legkomolyabb egészségügyi munka előfeltételei.

— S hány orvos látja el ezt a munkát? — kérdeztük.

— Tíz magyar orvos felváltva végzi a szolgálatot, — hangzott a felelet.

Fel kell jegyeznünk e lelkes és áldozatkész magyar orvosgárda tagjainak a nevét. A Népközösség egészségügyi bizottságának dr. Bakl Elek bel- és ideggyógyász az elnöke s egyúttal a rendelő egyik kezelőorvosa. Köréje csoportosulnak: dr. Veress Ferenc, egyetemi tanár, bőrgyógyász, dr. Papp Béla bel- és nőgyógyász, dr. Tassaly János bel- és nőgyógyász, dr. Pferschy Tibor bel- és nőgyógyász, dr. András István

tüdőspecialista, dr. Duschnitz Kálmán szemorvos, dr. Tonk Emil bel- és gyermekorvos, dr. Marinescu János fül-, orr- és gégeorvos és Voith Gerő fogász.

Egyelőre naponta délelőtt 10 órától déli 12 óráig rendelnek, de ez az idő előreláthatólag rövidnek fog bizonyulni, mert annak ellenére, hogy a rendelő csak január 10-én nyílt meg és a fővárosban szétszórtan élő magyarok még nem is szerezhettek mind tudomást a rendelő létezéséről és eredményes munkájáról — naponta 8—10 új beteg jelentkezik. Csakis szegénysorsu betegeket kezelnek az ingyenes rendelőben, alkiált semmit se, legfeljebb egész kis összegű önkéntes felajánlásokat fogadnak el. Ebből természetesen a rendelő anyagi szükségleteit fedezik. Ágybanfekvő betegekhez lakásukra mennek ki a rendelő munkájának elvégzésére vállalkozott orvosok s hogy ez mily nagy áldozathozás, azt csak az tudja méltá-

Székhely iparművészet a befejezőszobákban

Elégtétellel kell feljegyeznünk, hogy a munkásság, amely ezuttal elsősorban csatlakozott az erdélyi magyarság vezetőitől kiindult társadalmiszervező munkához, szintén kivette részét a tagozat helyiségének berendezésére irányuló tevékenységből. Asztalokat és egyéb berendezési tárgyakat hoztak, amelyek virágos motívumain megkapóan fejeződik ki az erdélyi jelleg. Különösen a Bucurestiben élő hétfalusi csángók szorgoskodnak nagy ügybuzgalommal a helyiségek lakályossá tétele körül. Láttuk a rendelő egyik fekvőhelyén egy magyaros kivarrásokkal díszített párnát: ez is egy csángó leány himzése.

Meg kell emlékeznünk ezalkalommal a tagozat egyéb intézményeiről is. A jövővé iro-

nyolni, aki a bucuresti távolságokat és a rendszerint külvárosokban élő szegény magyar néposztályok lakásvizsgálatait ismeri.

Most van folyamatban a gyógyszerészeknek a nagyszabású akcióba való bevonása is, hogy a gyógyszerészkeletet jutányos áron fedezni lehessen. Ez irányban már, nagy mértékben volt a rendelő segítségére Császár Ernő gyógyszerész (Farmacia Thoiss, Calea Victoriei 124.), aki az orvosi rendelő által kiállított receptek után nagy százalék engedményt biztosított, sőt számos esetben előfordult már, hogy egészen szegénysorsu betegektől egyáltalában nem fogadta el a gyógyszerek árát. Császár Ernő gyógyszerész ezenkívül teljesen díjlanul bocsájított nagymennyiségű kötszert az ambulatórium rendelkezésére. Több gyógyszerész ajándékozott orvosi mintát s többek között a „Biosz“ cég képviselete nagyjértékű gyógyszert adott a rendelő céljaira s ezt a hozzájárulását a jövőre is ígérte.

A rendelőben a tagozat irodájában szerzett értesüléseink alapján külön ki kell emelnünk dr. Papp Béla orvos valóban lelkes és értékes munkásságát. Dr. Papp Béla évek óta egyik legmunkásabb tagja Bucuresti magyar társadalmi életének, aki áldozatos lélekkel, becsületos jószándékkal és önzetlen fajszeretettel vette ki részét eddig is minden magyar megmozdulásból s most a multban szerzett tapasztalatait értékesítve, teljes odaadással kapcsolódott be a népközösségi tagozat szervező munkájába. Elsősorban az ő tevékenységének köszönhető, hogy a tagozat társadalmiszervező munkája ilyen, eddig Bucurestiben semmiféle más megmozdulásnál nem tapasztalt lendülettel indult meg és hogy a tagozat intézményei eredményesen, fejlődésképesen működnek. A rendelő létesítése is legnagyobb részben az ő érdeme.

dában a Népközösség központjának alkalmazottjai mellett Sándory Mihály ismert bucuresti ügyvéd ad ingyenes jogi tanácsot a magyar közönségnek és folyamatban van más ügyvédek bevonása is. Kiterjed a vezetőség figyelme arra is, hogy felvilágosító és szórakoztató előadásokkal segítse elő a magyar összetartás kialakulását. Folyamatban van egy könyvtár berendezése is, amelyek máris 300 kötetet áll a bucuresti magyar közönség rendelkezésére.

... Azzal az érzéssel távoztunk a Népközösség bucuresti helyiségéből, hogy itt nagy és tiszteletreméltó munka folyik, amely példát

B. I.

Glyan hideg télben, mint az idej, az erdészek látják el a vadállományokat élelemmel. Ezen a képen öze és egy dámszarvas látható. A mint az erdész kezéből esznek

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, II. E. király-út 5. sz.
 ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Hónapra 25 fillér, negyedévre 900 fillérre, évi 3600 fillérre.
 Magyarországon: Egész évre 50 P. fillérre, 25 P. negyedévre 1. Egyszeri ár 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma 80.037.
 Telefon: 12-27.
 Kéziratokat nem örzük meg és nem adunk vissza.

Nagyböjti köteleességek

1. Tartsuk meg becsületesen a böjtöt. Ezzel bizonyítjuk be, hogy az Egyházhhoz tartozunk, hogy böjti parancsát megtartjuk.

2. A böjt huszonegyedik (21) életévtől a halvanadikig kötelező. A böjt napi háromszori étkezést jelent egyszeri jólakással. Ezenfelül pénteken természetesen a hústeltől való tartózkodás is kötelező. Aki egészségi okokból, vagy nehéz munkája folytán nem tarthatja meg, forduljon plébánosához, lelkiatyjához felmentést végtet.

3. A nagyböjti időben katolikus ember nem vesz részt zajos mulatságokon (bál, vígjáték, házi bál, bármilyen más mulatság), nem megy kocsmába és igyekszik lelki összeszedettségben, komolysággal kihasználni a nagyböjt kegyelmeit. Katolikus egyesület, intézmény nem rendezhet zajos mulatságot, ilyen célokra nem adhatja át helyiségeit. Katolikus ember nem vehet részt más egyesületek, intézmények, klubok mulatságainak rendezésében. Az Egyház ötdik parancsa ellen súlyosan vétkeznek és katolikus minól... nyilvános megtagadását ár... el ez, aki fenti kötelezettségeit megszegi.

4. A böjti idő arra is való, hogy a haragtartások, családi háborúságok, ellenségeskedések, bosszú és gyűlölet szűnjenek meg ott, ahol eddig megmérgezték a lelkeket.

5. Az Egyház negyedik parancsa így szól: Bűneidet minden esztendőben meggyónjad és legalább húsvét táján az Oltárszentséget magadhoz vedved. Ez a legkevésbé, amit valaki lelke üdvösségére megtesz. A nagyböjti idő erre is való. Azért nem igazi katolikus az, aki az Egyház negyedik parancsát nem teljesíti.

Az Irgalmas Nővérek nagyváradai tartományának gyászja. Nagyvárad. Saját tud. Mint részvétellel értesültünk Kovács Sándor lazarista missziós atya, az Irgalmas Nővérek tartományi igazgatója 48 éves korában türelemmel viselt hosszú szünet után, pénteken este meghalt. Az elhunyt tartományi igazgató Szeghalmon született. Középkorai tanulmányait a nagyváradai Szent Vince intézetben és a Premonstratensek főgimnáziumában végezte. 1910-ben belépett a gráci lazaristák rendjébe. 1917-ben szentelték pappá. — Előbb Gráchan a lazaristák gimnáziumában működött, mint missziós és mint hitoktató, majd az Irgalmas Nővérek nagyváradai tartományának igazgatójává nevezték ki. Kovács Sándor amellett, hogy kiváló lelkiatya volt éveken át diákjainak, majd a nővéreknek, missziómunkát is fejtett ki. Kiváló zenei tehetség volt s mint a Zeneakadémia végzett növendéke, több önálló zenekompozíciót is alkotott. Munkáját mindig lelkiismeretes pontossággal végezte. Halála városzerte általános részvételt keltett. Temetése hétfőn délelőtt 9 órakor lesz a Szent Vince intézetből.

FEBRUÁR 20-ÁN FIZETIK AZ EGÉSZ ORSZÁGBAN A NYUGDIJAKAT. Bucurestiből jelentik a rádió: **Ófalsége II. Károly király aláírta a rendeltetvényt a február havi nyugdíjak jóváhagyásáról és kiutalásáról. A nyugdíjak fizetése az egész országban február 20-án kezdődik.**

A PHÖNIX-BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG BÜNPERE. Bécsből jelentik. Az összeomlott Phoenix-biztosító társaság két főtisztviselőjének bűnjegyében indított bünpere befejeződött. **Bretschneider,** az intézet volt helyettes igazgatója három évi, **Hany,** volt főkönyvelő pedig egy évi börtönbüntetést kapott.

Zürichi zárlat. Párizs 10.00 fél Newyork 17.66. London 446. Brüsszel 75.10. Milánó 22.52. Amszterdam 236.80. Berlin 178.75. Szófia 550. Belgrad 10. Bucuresti 335.

Rádiócsillár

legmodernebb típusok előnyös árakban vásárolhatóak most is

Csere

Javítás

Bernáth

szaküzletében

Bratianu u. 1. (Apolló-palota)

ÜLÉST TARTOTT A KORMÁNY GAZDASÁGI BIZOTTSÁGA. Bucurestiből jelentik: A kormány gazdasági bizottsága csütörtök este **Tatarescu** miniszterelnök vezetésével ülést tartott, amelyen főleg ügyeket tárgyaltak meg.

300 millió hól a tavaszi vetőmag szétosztásra. Bucurestiből jelentik a rádió: A földművelésügyi miniszteriumban tárgyalták az ország lakosságának vetőmagokkal való ellátásának kérdését. A Nemzeti Bank a szétosztást végző szövetkezeteknek 300 millió lei hitelt bocsát rendelkezésükre.

RAVASZ LÁSZLÓ VAKBÉLMŰTÉTEN ESETT ÁT. Budapestről jelentik: **Ravasz** László dr. református püspököt péntek este hirtelen rosszullet fejtta el. Beszállították a Fásor-sanatoriumba, ahol vakbél-műtétet hajtottak végre rajta. A műtét sikerült és a beteg jól érzi magát.

A Szent Vince-intézetben vasárnapra hirdett Szent Julia című előadást. Kovács Sándor tartományi igazgató halálára való tekintettel, a rendezőség elhalasztotta. Az előadás időpontját annakidején közölni fogjuk a közönséggel.

SÜLYOS BETEG TETRAZZINI, A HÍRES OLASZ ÉNEKESNŐ. Rómából jelentik: **Luiza Tetrazzini,** a híres olasz énekesnő súlyos beteg. Az énekesnő agyvérzést kapott s noha állapotában csütörtökön könnyebb javulás állott be, mégis még mindig aggodnák életéért.

Véglegesen szabályozták a köz- és magántisztviselők családtagjainak segélyezését. Bucurestiből jelentik a rádió: A munkaügyi miniszterium véglegesen szabályozta a katonai gyakorlatokra behívott köz- és magántisztviselők családtagjainak segélyezését. Azok a kereskedelmi és ipari alkalmazottak, akiknek legalább két évi szolgálati idejük van annál a vállalatnál, amelytől bevonultak, behívásuk egész idejére fél fizetésüket élvezik. A rendelkezés nem vonatkozik csak azokra a vállalatokra és üzemekre, amelyeknél legalább öt alkalmazott dolgozik és amely vállalatok és üzemek a behívások tartama alatt is tovább dolgoznak. Az alkalmazottak csak abban az esetben kapnak félfizetést, ha házaok vagy családfenntartók. A behívott munkásokra vonatkozólag a miniszterium most tanulmányozza a helyzetet.

MEGKERESZTELTEK HÁROM ROMÁN TORPEDÓROMBOLÓT. Londonból jelentik. Pénteken **Tilea** londoni román követ, az angol tengerészetiügyi minisztérium képviselői, valamint a **Dumitrescu** parancsnok által vezetett román katonai küldöttség jelenlétében keresztelték meg a három román torpedórombolót, a **Viforult,** **Vigeliát** és **Vurteju**. A keresztanyai tisztséget **Tilea** és **Dumitrescu** asszonyok töltötték be. Az istentiszteletet **Vitos** püspök tartotta. A szerklartás után **Tilea** vacsorát adott az angol tengerészetiügyi minisztérium képviselői s a hajók parancsnokainak tiszteletére.

Szerencse, hogy utamba került a Gastro-D nyógyszer

osztrák kir. tanácsos neje, aki jelenleg Sebes-Albán, Str. Mihai Vitceazul 23. szám alatt tartózkodik és aki boldog, hogy egészségesen visszautazhat hazájába.

2 éven keresztül próbálkozott, hogy bélbajaitól megszabaduljon, de csak miután egy üveg GASTRO-D-t elhasznált, múltak el fájdalmai.

Szeretné, ha minden szenvedő megtudná, hogy kár szenvedni, ha léteznek egy ilyen orvosság, mint amilyen a GASTRO-D.

Egyformán jó gyomor-, máj-, vese-, epémegbetegedéseknél, valamint ezen betegségből eredő idegzavaroknál.

GASTRO-D kapható gyógyszerárakban és drogériákban vagy postán megrendelhető 150 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárban. Bucuresti, Calea Victoriei 124. Orvosok is ajánlják.

TIZENNEGY PÁLYÁZÓ A MAGYAR NÉPKÖZÖSSÉG BÁNSÁGI FŐTITKÁRI ÁLLÁSRA. Temesvás. Saját tud. A Magyar Népközösség bán-sági tagozata tudvalevően pályázatot irt ki a főtitkári állás betöltésére. A pályázat határideje lejárt, összesen tizennégy pályázat érkezett. A bán-sági tagozat elnöksége a napokban dönt az állás betöltését illetően. Miként már a pályázat kiírásakor kihangsúlyozták, jogvégtettek előnyben részesítenek.

EMBERCOPORTOT GAZOLT EGY TEHERGÉPKOCSI. Niortból jelentik: Péteken délután egy 24 tonnás tehergépkocsi Bressuireben beleszaladt egy embercsoportba. Nyolc ember meghalt, tizenkettő megsebesült.

Kolozsváron felfüggesztették a polgári lakosság légvédelmi kiképzését. A kolozsvári polgár-mester hivatal polgári légvédelmi ügyosztálya közli: Tudomására hozzuk Kolozsvár város lakosságának, hogy 1940 február 19-ikével kezdődőleg további intézkedésig, felfüggesztik a polgári lakosság légvédelmi kiképzési tanfolyamait, melyek a légvédelmi törvény 11. szakaszának értelmében rendez a kolozsvári polgármesteri hivatal a Capitol-mozgó helyiségében. A jövőre vonatkozólag a tanfolyam hallgatására kötelezett lakosság beosztását, valamint a helyiséget, ahol ezeket a tanfolyamokat tartani fogják, idejében közölni fogják a napilapok útján a lakossággal.

AGYONLÖTTE MAGÁT ES FELESÉGÉT DÁNIA LEGGAZDAGABB IPARMÁGNÁSA. Koppenhágából jelentik: Dánia egyik leggazdagabb iparmágnása, **Kirk,** péntekre virradó éjszaka lakásán feleségével együtt agyonlötötte magát. Reggel mindkettőjüket holtan találták. Az öngyilkosság háttere még ismeretlen. Anyagi okok nem játszhattak közre a végzetes elhatározásban, mert az iparmágnás többmilliósvagyona biztos vállalatokban nyugszik.

Döntetlenül végződött a Budapest-Bécs ökölvívó mérkőzés. Bécsből jelentik: A Budapest-Bécs városközötti ökölvívó mérkőzés péntek este 8:8 arányban döntetlenül végződött.

EGY KOPORSÓT SZÁLLÍTÓ SZÁN KÉT UTASAT SZÉTTÉPTÉK A FARKASOK. Marosvásárhelyről jelentik: Bálauti nyugalmazott marosvásárhelyi őrmestert néhány nappal ezelőtt táviratlag hazahívták a bukovinai Vaslui-mezéjében lévő szülőfalujába. Bálautinak ugyanis meghalt az édesanyja és a rokonság azt akarta, hogy ő is résztvegyen a temetésben. A gyászoló szülői házában ott találta két bátyját. Koporsórol kellett gondoskodni és ezért Bálauti egyik bátyja, aki adófőnök, szánt fogadott, hogy a 8 kilométerre lévő városkából beszeressék a koporsót. A gyászoló család azonban hiába várta haza, sem az adófőnök, sem a fuvaros nem adott életjelt magáról. Egy nappal később gépkocsi állt meg Bálautiék háza előtt. Aziránt érdeklődtek, hogy van-e halott a háznál? A gépkocsi utasai ugyanis az uton egy széttört koporsót egy ember széttéptett holttestét és egy pár cipőt találtak. Kiderült, hogy a koporsószállítókat farkascsorda támadta meg. A lovak elragadták, a koporsó és a két utas pedig leest a szánról s mindkettőjüket széttépték a farkasok.

Temetések. Főtisztelendő Kovács Sándor Lazarista atya, a romániai irgalmasnővérek tartományi igazgatója, 48 éves korában elhunyt. Temetése hétfőn, 19-én 9 órakor lesz a Szent Vince zárdából. (Erdélyi „Concordia”).

Nadia Jonel 21 éves diák ösitatepen levő 52-utca 2. szám alatti szülei lakásán meghalt. Temetése, vasárnap, február 18-án délután fél 3 órakor lesz a bukaresti „Rudikovsky” sírkertbe. (Caritas.)

* A gyomornyomás és gyomorfájás, rossz emésztés és fehér nyelylepedék, halvány arcszín és kedvetlenség igen sok esetben hamarosan megszűnnek, ha belműködésünket reggel felkeléskor egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvízzel rendbehozzuk. Kérdezze meg orvosát.

IPAROS-HIREK

A nagyváradai Építőiparos Céh vezetősége felhívja a céh kebelébe tartozó mérnököket, valamint az építész és kőműves mestereket figyelmét, hogy kedden délután 6 órakor a céh gyűlést tart az Alexandriai-utcai helyiségében. A gyűlésen megbeszélésre kerül a város új építkezési alapszabálya.

A vas és fémipari céh vezetősége felhívja azoknak a tagjainak a figyelmét, akik a céh rendezésében a Munkakamarában hallgatják a légvédelmi előadásokat, hogy a február 20-ra, keddre hirdetett előadást, szerdán este 7 órakor tartják meg. A még át nem vett ellenőrző könyveket hét-fő este 6 és 7 óra között adják ki. Akik könyvet nem váltják ki elvesztik jogukat az igazoló bizonyítványra.

A vas és fémipari céh lakatos alcsoportja február 21-én, szerdán este fél 7 órakor gyűlést tart a céh Alexandriai-utcai helyiségében. A gyűlés tárgyszorait az iparengedélyek és mesterkönyvek kiadása, a szakmák gyakorlat szerinti összevonása és más fontos kérdések szerepelnek.

* Legideálisabb hashajtó, vértisztító, epehajtó a Dr. Földes-féle Solvo pilula. Székrekedés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfúvódás, gyomor- és bélfájdalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 20 lei. Minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

Kivonták a sertéshús árát a maximálás alól

Elvárják a hatóságok, hogy a húsiparosok ismét elegendő sertéshúst hoznak a piacra

Temesvár, Sajat tud. A nemzetgazdasági miniszterium, hogy a maximális árakat lehetőleg összhangba hozza, elrendelte, hogy a városoknak a maximális árakra vonatkozó rendeleteit elsősorban a miniszterium mellett működő s az árdrágítás leküzdésére alakult bizottságnak kell bemutatni. Csak ezután dönt a királyi helytartóságon működő bizottság végleges módon az árakat illetően. Temesvár, Arad és más városok maximális árának felülvizsgálata alkalmával a miniszteriumi bizottság úgy döntött, hogy kivonja a sertéshúst a maximálás alól. A helytartósági bizottság ennél fogva visszavonta a városok és a községek árhatározatait, azzal, hogy töröljék azokról a sertéshús árát.

A bizottság azonban egyidejűleg köteleességévé tette az illetékes hatóságoknak, hogy szigorúan ellenőrizzék a sertéshús árának kialakulását. A húsiparosoknak legfeljebb husz százalékos hasznót szabad számítaniok s hogy könnyen ellenőrizhető legyenek, kötelesek minden vágatásról kimutatást készíteni és azt üzleteikben kifüggesztetni. Ezekből a kimutatásokból kiviláglik a vételár, a költségek összege s az egyes hús-nemű ára.

Felhívták egyben a húsiparosokat, hogy azal szemben, hogy a sertéshús árát nem maximalizálják, most már teljesítsék hivatásukat és lásák el elegendő húsval a városokat. Az utóbbi időben ugyanis már nem igen lehetett sertéshúst kapni, a hentesek nem vágtak.

EGYSZERRE 12 LEIJEL EMELTEK SZATMÁRON A ZSIR KILÓNKÉNTI ÁRÁT

Sajat tud. Jelentették, hogy a város vezetősége a királyi helytartóság rendeletére Szatmáron is ezabaddá tette a sertéshús és a zsiradék, valamint a borjúhús árát. A szatmári mészárosok most értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a sertéshúst és ennek termékeit, valamint a zsirt és a zsiradék árát felemelik, még pedig a zsir árát kilónként 12 lejfel, a borjúhúst szintén 12 lejfel, a szalonnát 11 lejfel, a háját 10 lejfel, a sertésé pedig 10 százalékkal emelték fel. Valószínű, hogy ezután Szatmár lakosságának jórésze le fog szokni a húsvesztől. A mészárosok forgalma — a húsiparosok bevallása szerint — eddig is jelentős mértékben csökkent.

POSTAFIÓK

Bujócska — a számok között

Hogy a háborús hírekkel olykor sötétre festett újsághasábokra derűsebb árnyalatot is vegyítsünk, hadd mondjam el az alábbi megtörtént epizódot:

... Egy intézet felügyelőbizottsági ülésére hívtak meg. Társaim már nagy szakértelemmel vájkaltak a számok tengerében. Előző-köny igazgatónk egy csomag finom cigarettel kedveskedett. Eppen kapóra jött, hogy az évődést megkezdhezzük s epésen jegyeztem meg:

— Minket ilyesmivel nem lehet „cigaretetelni”... Különbö is, komoly ellenőrző közegek volnánk — vagy mi a szósz, — ezert-nem tudni, ezt a finom cigarettét hol számolják el?

— Kedves bátyám! — szólt a főkönyvelő, — az ilyen tétélek sohasem abban a rubrikában keresendők, ahol megtalálhatók.

— Hat?

— Ahol nem találhatók.

— Ettől ugyan nem lettem okosabb. De hát ősem, valahol mégis csak el kell ezt is számolni. Okosítson hát ki, mert a természetben semmi sem veszhet el, úgy-e?

— Nem bizony, — csak „átalakul,” — jegyezte meg mosolyogva.

— Erre a természetudományos magyarázatra most már kíváncsi vagyok.

— No pajtás én megmagyarázom, vette át a szót az igazgató, aki nem hiába volt pedagógus, mert mindenre tud „kádenciát.”

... A jó békevilágban a várad püspökségnek volt főszámvevője X úr. A körne alá nézett mindennek és mindenkinek. Ott nem lehetett görbe utakon járni. Tudták ezt fent is, lent is, éppen azért nem is kísérleteztek — beékelésekkel.

A püspökségnek többek között volt egy keménygerincű ispánja. Végtelenül rátartó, keményvágású, de amellett derűre hajló természetű. Egyszer a főszámvevő valamelyes ügyben soronkívüli jelentésre rendelte be. A munkájában megzavart ember morcoságával ült a „bricskába.” Amint a Körös hídján áthaladtak, a szél lekapta és a hullámokba sodorta vadonatúj kalapját. Ez csak jobban felpaprikázta, de aztán lecsillapodott... nem baj na... mormogta csak úgy magában... majd megfizeti a püspökség...

Amikor a főszámvevővel dologt elvégezte, elmondta malőrjét s be is jelentette, hogy a drága finom kalapot a püspökség számlájára fogja megvenni, mert hát — szolgálatban érte a szerencsétlenség...

— Na aztán azt nem! — fakadt ki a főszámvevő.

— De bizony igen. Mert engem soronkívül rendelt be a főszámvevő úr s mégis csak a püspökségnek tett rendkívüli szolgálatomban ért a kár...

— Miért nem vigyázott jobban rá? ... Inkább a kalapját fogta volna a... pipája szára helyett... Majd hogy még mi fizessük meg... Ki hallott ilyet? — s egy akta lecsapásával pontot tett a vitára.

— Azért mégis csak a püspökség fogja ezt megfizetni, — dörmögte az ispán elmenőben.

Az évvégi elszámolásokban a kiadási tételekben ott szerepelt egy finom úrikalap... X korona.

— Hát ez mégis csak sok — sodort egyet a bajuszán — s a kék ceruzával olyan barázdát szántott a papíron, hogy a föld is megirigyelhette volna.

Amikor az ispánnak visszakézbésítették a megépékelt elszámolást, ez csak ennyit mondott... csak azért is... És a következő évben megint csak ott szerepelt a finom úrikalap... X korona. Az előző évi összeg plusz kamat.

A főszámvevő úr akkorát slukkolt a pipájából, hogy majd megrenedt a tüdője... s piros meg kék ceruzával dupla barázdával végezte ki — a kalapot.

— Makacs ember ez — szólt az ispán,

amikor a számvevést visszakapta... nem baj no, az nevet, aki utoljára nevet... s a harmadik évben is beírta — a növekedett kamatokkal bővítve.

A főszámvevő a gutaütéssel most még ki egyezett valahogy, de a tintával, mint fekete draperiával, takarta el — a hazajáró lelket — a finom úri kalapot.

Hogy az ispán mit felelt, azt nem tudom. A következő évben befutott a számadás. A főszámvevő, mielőtt a kezébe vette a füzetet, előbb megduplázta életbiztosítását. Aztán — elszántan ült íróasztala mellé. Nézi, okulárját még jobban az orratóvére tolja... ne te ne... mégis csak megpuhult az öreg. Kimaradt — a kalap. Lám, lám, milyen jó az én receptem... csak kitarítás, a siker nem marad el. S gratulált önmagának, miközben szerette volna visszaszíjni a megduplázott életbiztosítást, hiszen semmi sem történt. A tétéjébe még dicsérő s elismerő levelet írt az ispánnak... pontos és becsületes szolgálataért. S a legközelebbi találkozásnál — három évvel át nem tette szavát, — de most nem állta meg:

— Na ispán úr, úgy-e, a kalapot elfújta a szél... — szólt mosolyogva.

— El a, de az árát a püspökség mégis csak megfizette.

— Hol, hogy... lehetetlen, — pukkadózott a főszámvevő, — a számadásban nem volt benne... elnéztem volna?

— Ott volt a... csak hogy benne volt a — szekérkenőcsbe! s akkorát nevetett, hogy a hasa is megrázkódott bele... Kitarítás a siker titka, főszámvevő úr!

A főszámvevő úr a pulykakakast is megszegényítő pirulását, lassan legyűrte dicséretreméltó önuralommal, aztán mosolyogva szólt:

— Mégis csak okos ember kel-med... hogy így túljárt az eszemem... Cigarettemből éppen az utolsót szippantottam.

— Kedves igazgató uram és barátom, a tanítást megértettem... de hol itt a szekérkenőcs, ahova a cigarett-elszámolást dugtad?

— Keresd meg!

A cigarettékét kézen-közön elszívtuk, de az árát sehol sem találjuk meg — nem is csoda, hiszen ma napság sok kalap kerül a szekérkenőcsbe...

Várady István

JAPÁN KÖLTŐKBŐL:

EJI UT

— Tecsufiró Inoute —

A felhőn a hold sugara kél.
Hosszú jajjal sir, zihál a szél.

Nád, fenyő zúg bús szellemzene,
Most valaki, mintha intene.

Az utszélen dult templomromok,
Egy erdő, egy hid, s homok, homok.

Régen elmúlt éjfél, valahol
Felhug az erdőn a bagoly.

Kosztolányi Dezső fordítása

BRIDZSELŐKNEK

való a következő, állítólag ténylegesen megtörtént eset. A nagy bridzematador meélt:

— Remek volt, kérlek alássan, a tegnapi bridzs. Pompás lapjaim jártak. Megfigyeltem, ha a Duna-vonalba ülök, mindig remekül megy a játék. Képzeltétek, volt úgy, hogy tizenhárom trefem volt!

— És bementad a nagy elemet?

— Nem.

— Nem? Hogy-hogy?

— Mert nem volt melléklapom.

Magyarázat azok részére, akik nem bridzselnek: tizenhárom lapot kap az ember összesen kézbe.

HOTEL SZABÓ

BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabó a belváros középpontjában fekszik.
Szép, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel.
(Központi fűtés, hideg-meleg folyóvíz, telefon, stb.)
Polgári szálló — polgári árak!

Római levél:

Elena királyné
és álomkóros betegei

„A nép orvosa“

Finom vonású, fejedelmi természetű, szelíd mosolyu asszony Elena olasz királyné.

Amerre jár, áldás kél a nyomában, ahova nyúl, ott áldás fakad, ahire ránkér, lelkes alázattal hajlik meg előtte, aki szenved, megbűvölten derül mosolyra az ő szavától.

A királyné a nép anyja. Ő valóban az.

De a nép orvosa is Elena királyné.

Egy bolgár paraszttól megvette az álomkór gyógyításának titkát s azóta ezer és ezer alattvalója gyógyult meg az álomkórból; de messze külföldről is idejönnek e betegek az ő oltalmába.

Az álomkór, — olaszul encefalite — a periférikus idegrendszer megbetegedése. A betegre minden előzetes tünet nélkül napokig tartó álom nehezedik, — ébredés után a test valamely izma megbénul, vagy rángatózik, szünet nélküli reszketés áll be; a beteget etetni, öltöztetni kell. — percek telnek el, míg kívánságát lassan elhebegi és ha végre valamit kimond, azt görcsösen ismétli a végtelenségig. Majd futás jön rájuk, nem bírnak megállni, kimerültségtől esnének össze, ha idő előtt ágyba nem kötik őket. Szánalom látni egy ilyen beteget, mert nem örült, tud magáról, tisztá elmével látja szörnyű helyzetét és kétségbeesik sorsa fölött. Ezeket a betegeket karolta fel Elena királyné.

Harc az álomkór ellen

Az orvosi tudomány sokáig tehetetlenül állt e kórral szemben, míg a bolgár földműves kezdetleges módszerét Elena királyné rábízta a tudós dr. Panegrossi orvosra, aki a királyi ház nagyra-becsült orvosa is, és éreken át tartó tanulmányozás és kísérletezés után ma már eredményesen gyógyítja a betegeket. Az orvosság igen veszélyes szer, ereje halálos s csak igen kis és fokozatos adagokban adják a betegnek. Az álomkórosok klinikáját a királyné tartja fenn, a betegek élelmét is az udvartól szállítják. A beteg húst egyáltalán nem eszik, tápláléka sajt, tojás, vaj, tejnemű, sok gyümölcs és főtt tészta. Hogy szerencsétlen műveltséget hisse elfeledjék, a királyné többféle szóalkotásról gondoskodott. Van moziuk, tornatermük, ahol minden izmukat külön működtetik. Egyik egy helybenálló biciklin remeg, amint hajtja a keréket, másik, kinek a karja van gyógyulófélben, egy mozdulatlan csónakban evez, ismét mások hintán, nyujtón, létrán gyakorolhatnak. Munkahelyük is van. A férfiak részére könyvtelítő műhely, ahol pontosan végzik a gépek kezelését. Van egy kosárfonóüzemük is és meglepően rendszeres a munkájuk, a sokféle kosár, kancsó s díszmunkák elkészítésében. Halomszámra küldi a királyné a nők részére a gyapjút, selymet, hogy horgoljanak, kössenek. Kézimunkájukat megtarthatják, eladhatják, az az övék. Egy-egy évig is tart, míg egy kabátka vagy mellény elkészül a remegő kezekben, de lelkesen a betegeket a tudat, hogy a királyné gyakran eljön hozzájuk, megnézi munkájukat és megdicséri szorgalmukat.

A királynő betegei között

Jövetelét sohasem jelenti be. Nem enged meg semmiféle fogadtatást, egy-egy udvarhölgye, vagy titkárnője kíséretében száll ki nagy fekete autójából, keblén mindig friss virág, leggyakrabban kedvencei, — az ibolyák. Az ápolónőket figyelmezteti, hogy csak folytassák munkájukat, senki se zavartassa magát. Folyik is tovább a klinika harmonikus élete, mintha a királynő ott sem lenne, csak láthatatlan angyal suhanna végig a betegek között.

Amint végigmegy az ágy sorok között, észreveszi az új beteget, megkérdi tőle nevét, családját, figyelemmel hallgatja a vezető orvostól a betegség mibenlétét. Minden beteg nevét ismeri. Ahogy egyikőtől a másikhoz megy, nevéken szólítja őket és emlékszik, hogy ennek a nyelve benu, amannak a karja, amaz meg a lábát rángatja. Olyankor megkérdi:

— Mutassa a karját, jobban mozog már?

— Szálljon csak le, hadd lássam, hogy jár azóta...

És észreveszi, ha javult, vagy bátorít, ha még nincs eredmény. Míg a kezdő kísérletek tartottak, hetenként kétszer is jött, — látni és tudni akart mindent. Aztán, hogy az eredmények szabályosan javulást mutattak, — havonként ment a klinikára. Sokszor vendéget is vitt magával. Egyszerre négy hercegnővel: Maria José trónörökösével és három leányával: Mafalda, Iolanda és Mária hercegnőkkel ment el. Egyszer Umberto trónörökös kísérete el.

Egy asszony egy évig kötözött egy kis babakabátot és épen e látogatásra készült el vele. Amint a királynő e beteg ágyához ért, az asszony azzal adta át neki, hogy a kis Mária Piának szánta. Örömmel veszi át a királynő és apróra megnézve megjegyzi:

— Egészen tökéletes: ilyen szépen én sem tudtam volna megkötöni. — Kedvesen köszöni meg és mindjárt Umberto trónörököshöz fordul, átadja neki, hogy vigye haza a kislányának. A főherceg is megdicséri és magához veszi a kőzímunkát. Négy nap múlva pedig arany karkötő óra érkezik a hűledező asszony részére, a királynő bevészt nevével.

„Látni szeretném a királyt is“

Karácsonyra és húsvétra hatalmas csomagok érkeznek a királynőtől. Már előzőleg érdeklődik betegek kívánságai felől és a dús csomagokban mindegyik megtalálja, ami után vágyott. Érdekes és megható volt, ahogy egy kilencéves kislány találkozik a királynővel. Ritka eset volt, mert az

álomkór többnyire a felnőtteket támadja meg. A kislány, — a nép gyermeke, — árva volt és igen szegény; mégsem kért pénzt a királynétól, mikor bemutatották, hanem zavartalanul mondta ki, amit érzett:

— Igen? te vagy a királynő? Az a kívánságom, hogy látni szeretném a királyt is.

Elena királyné mosolyog és megsimogatja a gyermeket. Pár nap múlva titkárnője csomagot hozott a kislánynak, — teljes rend ruha volt benne. Felöltöztették és — mint a mesékben — előállt az autó s repült vele a királyi palotába, — a király elé. Így teljesült a kislány kívánsága, a király pedig méteresen nagy beszélő-babát ajándékozott neki a látogatás emlékére.

A betegek között volt egy jeles olasz írónő is: Eugenia Fantusati. Midőn már beszélni tudott, a királyné kérdésére azt felelte:

— Én egy szál ibolyát szeretnék a csokorból. Mire a királyné nemes gráciával az egész csokrot neki adta.

Egy orosz mérnök oly súlyos állapotban került be, hogy sem ülni, sem enni, sem beszélni nem tudott. Csontja merevedett arcán halálos szomorúság ült; midőn nagyritkán beszélt, görcsösen azt ismételte, hogy megöli magát. A királyné megtudta, leült mellé és oroszul beszélt vele, — naponta kérdezte, hogy léte felől; midőn pedig egy év múlva a mérnök testileg-lelkileg teljesen felgyógyult, a királyné figyelme abban a szerencsében részesítette, hogy értékes rámban dedikált fényképet küldte el neki.

Egy kiváló olasz tenorista itt fekiült külön szobában, — a királynő pedig megszerezte neki szintén énekes bátyja gramofonlemezét.

A világ minden részéből jönnek ide betegek s teljes gyógyulással, vagy csak könnyű tünettel távoznak. Azonban a főzetet — „decatto“ egész életükben inniuk kell, amit mindig friss adagolásban pontosan megkapnak az egész világon.

Igy vette pártfogásába Elena királynő az álomkór betegeit, de a kitűnő ápolás mellett a betegek idejét legjobban az a boldog, feszült várakozás gyöngyözteti, amellyel a királynő jöttét lesik.

És Ő jön, mint mosolygó angyal, bátorít és megsimogat, békét és áldást oszt, mint igazi nagy királynőhöz illik.

Heltayné Szencik Olga

Keresztények vetőmagja

„Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mintha valaki életét adja barátaiért!“ (Jn. 15. 13.) A számtalan nehézséggel küzdő kínai missziók és misszionáriusok szent büszkeséggel tűzik az Ur fenti szavait zászlójukra. Minden beszédnél eke-selben szól a tett és ez az oka annak a nagyra-becsülésnek és megtérési mozgalomnak, ami most egész Kínában a katolikus vallással szemben mutatkozik.

A háborúskodás kezdete óta az emberéletben lerótt áldozatot az alábbiakban sorolhatjuk fel. Ezek csak azok, akiknek életét közvetlenül oltotta ki fegyver, vagy erőszakos halál. Tehát nincsenek felsorolva azok, akiket a kiállott szenvedések, vagy nélkülözések juttattak a sírba.

Hopeh tartományban elsőnek 1937 szeptember 18-án hullt el Tesang Ker. János kínai lazarista Ücsuoan-ban.

Nem egészen egy hónap múlva, október 9-én felvük le a híres csangtingfui tömegmészárlás, aminek áldozatai: 1 püspök, 5 pap és 2 laikus testvér, valamint a náluk tartózkodó európai vendégük. Heten lazaristák és egy pap közöttük trappista. Névszerint: Schrawen lazarista csangtingfui püspök holland; Charny Lucian lazarista francia; Ceska Tamás lazarista horvát; Bertrand Jenő lazarista francia; Wouters Gerhardt lazarista holland; Robial Emmanuel trappista francia; Geerts Antal lazarista laikus testvér holland; Prinz Wladislaw lazarista laikus testvér lengyel nemzetiségű. Holttestüket egy halomba hordva, elégették a gyilkosok.

1938 április 8-án lövik le P. Sonntag francia jezsuitát a sienhsieni misszióban. Hopeh tartományban ezek szerint a háború kezdete óta 10 misszionárius esett áldozatul.

Shantung tartományban az idushieni misszióban 1938 áprilisában hal hűsi halált a misszióban tartózkodó apácák védelmében P. Fourré francia ferencendi és vele együtt három ferences Mária-missziósnővér oblata.

Rablók végzik ki Padberg Szilveszter német ferencendi atyát, a tsinanfui misszióból 1938 jú-

nus 15-én, májusban pedig a yencowfui misszióban hullanak el Gaertner és Szunn kínai atyák, mindketten az Isteni Ige társaságából.

Kingszu tartományban 1937 novemberében a ki nem szolgáltatott nők miatt haragra gerjedő katonák ölik meg Kien Joakim kínai világi papot Tesangkingban, majd holttestével együtt remek templomot, a misszionáriusok lakását és az iskolákat is porrá égetik, ugyancsak a shanghai misszió személyzetéből hal meg Eutimius világi pap Kiangjingben.

1938 májusában Shansziban útközben éri gyilkos golyó Ciavaglia olasz ferencist a tajuanfui misszióból.

Shensziben Balderi ugyancsak olasz ferencendi egy lóporraktár felrobbantásának következtében veszti életét.

Koangsz tartományban a nanningi misszióba tartozó Martin András francia, a párizsi misszióba tartozó társulatából, a szeminárium légi bombázásának esik áldozatul és ugyancsak ekkor sebesül meg egy másik misszionárius is.

Mandzsúriában 1937 végén vagy 1938 elején kirozták halálra a banditák a fushoni misszióba tartozó Donovan Gérard amerikai máriakolli misszionáriust.

1937 júliusában Hunanban kirozzák halálra a kommunisták P. Leonardelli Gracián olasz ferencist a kichowi misszióból.

1938 szeptemberében az ankingi jezsuita misszióban gránátszilánk sebesíti meg P. Soria spanyol jezsuitát, aki négy napi szenvedés után a pusztává tett városban hal bele sebesülésébe.

1939 január 15-én éri gyilkos golyó Dangeau József belga misszionáriust, a suyjiáni misszióban.

Ime, a dicsőséges névsor, mely nem kevesebb mint 23 hithirdető és 3 apáca hűsi haláláról értesít. De felsorolásunkhoz hozzáfűzhetjük a római martyrologium befejező szavait is: „Ezeken kívül még sok más papnak, szerzetesnek és apácának halálát“ kell a háborúskodások számlájára írni.

NAGY SZELLEMEK AZ ÉLET ZENITJÉN

Intim beszélgetés Lehár Ferencsel, a melódiák örökifjú szerelmesével

Lehár Ferenc típusa annak az embernek, aki sohasem mutatott többet, mint amennyi, de mindig többet tudott nyújtani, mint amit reméltek tőle.

Pályája nem volt egyenletes, mint egyszerű katona-karmester kezdte, nem mindennapi tehetségét hamar felismerték, de kevesen voltak kártársai közül, akik hittek abban, hogy ez a csöndes muzsikós valaha is sikereket ér el. Opera-álmái voltak. Nagy és megrendítő álmok, amelyek teleszótták ifjúságát szépséggel. Mint operaszerző is került színpadra. Mégis hűtlen lett élete álmahoz, szerelméhez. Az a csodálatos melódiavilág, amely benne hullámzott, nem bírta el az operaszínpad zárt formái kötöttségét, súlyosságát, — könnyedebb szárnyalásra vágyott. Így lett világ-hírű zeneszerző, akinek nevét mindenütt ismerik. Az ő csodálatos sikereiben gazdag karrierjét oly sokszor ismételték el, annyira beidegződött a köz-tudatba, hogy a legszorgosabb kutató sem találhat egyetlen részletet az ő életében, amelyről ne tudnának.

A Kukuska, a Drótostót, a Bécsi aszonyok, a Luxemburg grófia, a Vig özvegy, a Cigány-szerem, az Eva, a Végre egyedül, a Kék mazur, a Frasquita, a Paganini, a Cárveics, a Friderika, a Mosoly országja és Giuditta sokezeres színpadja áll a háta mögött.

S milyen különös, ki hinné el, hogy Lehár Ferenc életének volt egy mélypontja, mikor más talán elvesztette volna hitét minden munkájában, összetörték volna álmait. Volt egy idő, amikor azt mondták, hogy Lehár Ferenc idejétmúlt, muzsikája régimódi. A jazz örült percei voltak azok, egy új és ismeretlen zene első perceknek önkívülete, ami lázba ejtette a világot, új ritmust vitt a színpadra, új színeket az orkeszterbe, egy idegen világot hozott, amelynek szépségét nehéz lett volna felfedezni, de döngős vitustánca mindenkit elkápráztatott, megszállított.

Lehár Ferenc ekkor egyedül maradt. Melódiái ott pihentek a zongora húrjai alatt, a kéz, amely oly sokszor búvölt elő csodát a fekete-fehér sorból, megtorpant. Sokkal szerényebb volt, sokkal csendesebb, semhogy kiállt volna verkedni. Várt, nyugodtan és magabizón. Annak az embernek a nyugtalanító nyugalmaival, amelyet csak az érez, aki tudja, hogy amit tett, mindig önzetlen és tiszta volt.

A láz azonban hamar elmúlt, az új zenéből, ami megmaradt, azt az izlés faragta ki. Lehár Ferenc viaszatért, talán diadalmasabban, mint valaha. Igazi reneszánsz ez, tele egy újjáéledő zseni mindent elsöpörő életkedvével, alkotó vágyával.

Ma ismét a legünnepeltebb és legnépszerűbb.

Erről az időről beszélgetünk.

Az évek során sokszor összetalálkoztunk. Az idő, mintha nyomtalanul szaladt volna el felette. Talán haja ezüstösebben csillog, de arca, hangja, mozdulatai mind a régié.

Egy bárbán ültünk ismét egy premier után. A társaság táncolt, szaxofon sikongott a pirosan parázsló fényben.

Ekkor mondotta Lehár, egy olyan percben, amelyben mintha talán érezte volna, hogy igazolnia kéne magát — hallgatásáért:

— Talán sokan azt fogják mondani, hogy könnyű utólag így beszélni, de én tudtam, hogy

azt a világot, amelyet én teremttem, nem lehet eltemetni. Ez nem egy elsüllyedt világ, amelynek rémült arcú emlékei csak borgózós hajnalokon mernek visszatérni öreg lumpok ajkán. En mindig a tisztát és a szépet kerestem; amit tettem, igyekeztem mindig úgy adni, hogy az moosoktalan, igazi muzsika legyen. Az én zeném, amely az operatínek legkönnyebb válfajától az operaszínpadig jutott el, sohasem pályázott pillanatnyi sikerekre. Talán jó is volt, hogy egy ideig elfelejtettek, egy új, friss életerőt, újabb erőbedobásra kényszerített.

A jazz újabb táncba kergette a tömeget. Lehár csöndesen hallgatta a bizarr zenét. Percek múltak el, mikor ismét beszélni kezdett.

— Tudja mit, nekem tetszik is ez az új zene, ha nem is ebben a formájában, ahogy most nyújtják, de van benne valami új, mely kétségtelen friss ritmust visz a régi melódiákba. Az ember sohasem tanulhat eleget, figyelje meg, az utolsó tíz esztendőben elkészült operettjeimben

talán felfedezheti ezeket a motívumokat.

A bölcs okos mérsékletével mondja ezt, aki nem tudja s nem is akarja elítélni még azt sem, amit talán nem tud teljesen megérteni, mert más világból érkezett.

A fejlődés vonala határozott. Lehetnek kiskilátók, lehetnek megállások, de ez a vonal mindig felfelé halad. Amit Lehár alkotott, ezen az uton nem hullott el, érték és szépség mag ma is. A férgese élvez, de amiben élet van, az tovább erjed.

Most 70 esztendő.

A napokban ismét a Studióban vezényelte a Vig özvegy előadását. Megint egy új világba érkezett, de ez sem előzhetette meg.

Ez is éleki.

— Új lehetőség a muzsikusknak, új hanghatások felfedezését kínálja a rádió. Feltétlen kialakul hamarosan a rádió zeneirodalma is.

Mikor bement a Studióba, hódolattal fogadták. Alig talált ott személyes ismerőst, de mikor elbúcsúzott, csupa baráttól köszönt el.

Nincs is ellensége. Aki közelébe kerül, tisztelője és barátja lesz. Ez nem a zseniális muzsikus hatása. Az emberé.

Ha néha összehoz a szerencse vele, érzem, hogy Lehár Ferenc a kevesek közé tartozik az életben, akiknek barátságára mindig büszkén gondolhatok.

Az ő csodálatos életének igazi csodája, hogy a zseni sohasem ölte meg benne az embert, sikerek nem kábították el, mindig meg tudott maradni egyszerű és tiszta embernek. S ezért van oly sok zavartalan szépség az ő melódiáiban is.

Kolba Gyula

Sven Hedin hetvenöt esztendő

Svédország közelében most háború dúl, bombák robbannak és repülőgépek süvöltönek el a magasban. Vajon mit érezhet most a nagy Ázsia-kutató Hedin Sven, 75 évvel a vállán a Himálaja légesúcsainak csodálatos csendjével a lelkében? Hiszen ő mindig távol állt minden háborus-

ködöstől, a Természet titkai, távoli világrészek földrajzilag területei érdekelték s a tudomány magaslatain állva, megvetette és lenyezte az emberek kicsinyes torzsalkodásait. Tudós volt és művész, s ha néhány éve nem vesz aktív részt a tudományos életben sem, az is csak magas korának tulajdonítható.

Hedin Sven most lesz 75 éves. 1865-ben született Stockholmban. 1885-ben Bakuba került, mint egy előkelő család nevelője. Ott ébred fel benne a jövő nagy kutató szelleme, 1886-ban igen

széreny körülmények között Perzsiában folytat kutató munkát, aztán viaszatért Svédországba, ahol befejezi tanulmányait. 1890 és 1891-ben már maga a svéd király küldi ki Észak-Perzsiába és Turánba s onnan is gazdag eredményekkel tér vissza, hogy tanulmányait Stockholmban, Upsalában, Berlinben és Hallében folytassa. Sarkalta a minél többet tudás vágya s gazdag lelke, hatalmas szelleme a tudomány minden elérhető eredményét magába habzsolja. Hallában különösen erős hatással volt a fiatal tudósra Richthofen báró volt német utazó, aki Kelet-Ázsiát és Kaliforniát utazta be. Elhatározták, hogy ő is folytatja kutatásait. 1894-ben el is utazott, hogy három éven át járja a Pamir-tavak vidékét, a Mustag-atát és elsőnek kutatta át a Taklamakán-sivatagot, amelyre előtte nem tett fehér ember a lábát. Ugyanekkor tanulmányozta a Lop-nort és környékét is.

A kilencvenes évek végén, a századfordulón egyik legnagyobb felfedezését tette. Tisztázta teljesen a Tarim topográfiáját, bejárta Nyugat- és Közép-Tibetet, egészen új, ismeretlen utakon kelt át a Góbi-sivatagon, majd 1905-től 1908-ig az Irámedence, Nyugat- és Dél-Tibet tudományos feltárásával foglalkozott és igazolta az addig csak Lóczy Lajostól feltételezett Transzhimálaja fennállását.

A világháborús időkben otthon élt Svédországban s nagyrészt rendkívül érdekes könyveinek megírásával foglalkozott. De alig ért véget a háború, újból felkerekedett, hogy körülutazza a világot. Négy évvel később 1927-ben nyugat-kínai és mongóliai expedíciót szervezett, amelyben sok nemzetközi résztvevőt is elkísért s korábbi ázsiai kutatásainak eredményeit egészítette ki. 1930-ban azonban elhagyta ezt az expedíciót s a munkát előbb Pekinből, később pedig Stockholmból irányította.

Az idő múlását az öregedő Hedin Sven mégsem érezte. 1933-ban újra útra kelt, hogy a nankingi kormány megbízásából átkutassa a Kína és Szinkiang között fekvő területeket. Ez az útja is igen értékes eredményekkel ért véget.

Sven Hedin, a ritka képességű tudós figyelő szemével járta be a fehér ember előtt ismeretlen, távoli világrészeket, hogy kutató útjairól egyrészt tudományos, másrészt népszerű könyvekben számoljon be. Művei természetesen legelőször svédül jelentek meg, de hamarosan lefordították azokat a világ csaknem minden nyelvére és a magyar olvasóközönséghez is eljutottak. Legnagyobb népszerűsége az „Ázsia sivatagjain keresztül” és a „Három év Tibetben” c. könyvei jutottak. Nagyon érdekes, szinte regényszerűen ható könyve a „Rejtélyes India felé”, amelyen festői útleírást ad Indiáról is.

Születése 75 éves fordulóján műveiből gyűjteményes kiadás jelenik meg Stockholmban.

1940-évi LIPCSEI TAVASZI VÁSÁR

Megnyílik: március 3-án

Bármilyen felvilágosítást nyújt a

LEIPZIGER MESSAMT

Leipzig, Deutschland

50 -os utazási kedvezmény a német vasutakon.

vagy

Eugen v. Angerbauer, tiszteletbeli képviselő, Temesvár, I. Str. Gen. Praporgescu 2 és Schuster Ludwig ezredes, német konzul Nagyvarad, Str. Nicolae Iorga 1.

A kisebbségi, magyar munkás beszél

Egy héttel ezelőtt cikket írtunk a kisebbségi magyar társadalom életében tapasztalható némely káros jelenségről. Sorainknak — mint most már megállapítható — várható visszhangja nem maradt el. Voltak, akik nehezményezték a cikk megállapításait és túl keserűnek találták az alkalmazott gyógyszert. Hála Istennek, kevesen voltak ilyenek. Olvasóink nagyobbik tömege a magyar társadalom egészséges alapokon való felépítése érdekében töltött észrevételeinket megértette és a kiméletlenül őszinte hangban a társadalomátalakulás szükségességének életjelét látta.

Hozzászólások is érkeztek cikkünkhöz. Helyesítő és buzdító szavakkal csatlakoztak felfogásunkhoz, melynek egyedüli és kizárólagos célja az volt, hogy meggondolkodtatással vagy eszmecserevel hozzájáruljunk az igazi, magyar népi közösség kialakulásához és ennek keretében a különböző, magyar társadalmi osztályok feltétel nélküli, egyetlen, nemzetmentő testvéri szeretetben való egybeforrásához.

Az eszme zajlása során megszólalt az a társadalmi réteg is, melynek jelentkezését oly régen várjuk. A magyar munkás. A testi munkából élő, kétkezi magyar munkás, akinek a magyar társadalom szerkezetét illető véleménye nem maradhat közömbös ma egyikünk számára sem.

Az érdekes és figyelemre méltán számot tartó hozzászólás következésképpen hangzik:

„Tisztelt Szerkesztő Ur!

Engedje meg, hogy a február 11-iki számában megjelent „Társadalmi betegség” c. cikkéhez, mellyel egyébként minden tekintetben egyetértek, én is hozzászóljak. Nem vagyok kereskedő, hanem ipari munkás és így a magam és az országban sokfelé robotoló háború utáni magyar munkásnép tagjai nevében emelek szót. Mi mindnyájan teljes rokonszenvünkkel állunk a cikkben szereplő fiatal kereskedő mellett. Magam pedig úgy vélem, hogy hozzászólásommal elősegíthetem társadalmunk bajainak gyógyulását.

A társadalmi betegségben szenvedő magyar gyógyításához már a háború utáni időkben rögön hozzá kellett volna fogni, meg kellett volna mérni a lázát és igyekezni kellett volna, hogy a seb 1940-re már begyógyuljon. Társadalmunk nagy betegségét, „a megkülönböztető mániát” a magyar értelmiség minden rétegének összefogásával és öntudatra ébresztésével talán el lehetett volna tüntetni.

A kór különösen a volt köztisztviselők családjában ütözködik ki, akik a mai viszonyok között bár szűkösen élnek, de még a szükségben is abban a tévhitben élnek, hogy ők rangjuknál vagy származásuknál fogva a kisebbségi társadalom létrájának legmagasabb fokán állnak, ahonnan lenézve a becsületes magyar kereskedőt, iparost vagy földeszt értéktelenebb embernek tartják. Pedig ez már nemcsak tévhit, hanem betegség is! Ebből ki kell gyógyulnunk! De hogy meggyógyulhassunk, érintkezésbe kell lépni minden rendű és rangú, becsületes magyarral, hogy az egészséges magyar társadalom épülete mielőbb felépüljön. Jobb később, mint sohasem!

Kisebbségi életünkben csak két „társadalmi fokozás” létezik, merthisz a kisebbségi, magyar társadalom két alkotórétből tevődik össze: a műveltség magasabb fokán álló intellektuális és a foglalkozását szakszerű becsületességgel végző fizikai munkásból, melynek fogalma magába foglalja az iparost, kereskedőt, gazdát és földművest is. Ha ezt a két, összetevő társadalmi osztályt egymástól különválasztva nevelik, nem lehet szó egészséges, magyar kisebbségi társadalom kialakításáról. E két osztályból egyik sem taszíthatja az „emberi rangon” aluli népcsoportba a másikat! Társadalmunkban egyformán mindakettőre szükség van. Törekvésünk tehát az legyen, hogy minél jobban megértsék egymást és a lényegében már régen nem létező társadalmi válaszlatokat ténylegesen lebontsák. Lásuk egymást szemtől-szembe, de segítse is az erős a gyengét és az értelmiségi tanítsa az öntudatlan magyart, akinek a sors nem adta meg a tanulási lehetőségeit. De most térjünk rá az elmúlt husz év egy-egy epizódjára.

1920-ban több középiskolás magyar fiú ipari szakmára megy, mert az iskolaköltségekkel nem tud megbirkózni és szellemi pályán a jövő amúgy is kilátástalan volna számukra. Én is az építőiparban előbb mint gyakornok próbáltam elhelyezkedni, de a cifra nyomorúság után egyenesen a szakma fizikai oldalát választottam, mert láttam, hogy minél meszebb vagyok, annál hamarabb tanulom a szakmám. A fizikai munkánál több volt a fizetés, biztosabb a munkalehetőség és így elgondolásom realitás is volt.

Nem szegyeltem a szakmámat, de engem sokan szegyeltek. Vajjon, volt-e miért? Nem! De a társadalmunk öntudata nem volt tökéletes és hiányait már akkor szomorúan állapítottam meg.

Egy eset a sok közül. Református bál van. Egy magántisztviselő barátommal táncoló kedvünk kerekedett, mindjárt megismerkedünk a szülőktől örökölt Ilonkával, kitől azonban később, a tánc befejezése után, nem tudtunk volna megszabadulni. De há! Istennek, a szülők tapogatózni kezdtek a foglalkozásom után és a kimondott „kőműves” szóra Ilonka hanyat-homlok menekült tőlünk, habár szolidabb magaviseletűek voltunk, mint a menekülő!

Mi volt tehát a baj? Csak az, hogy a mama lányával járt ugyan egyházi egyesületekbe, de nem tudtak öntudatra ébredni, hogy egy magyar lánynak, mint kell becsülnie az iparimunkást, aki táncosnak kinálkozik, amikor ő petrezselymet árul! Vajjon az évekkel előbb a kőművestől menekülő lány és 1940-ben a „kereskedőt” visszatartó irányító között van-e különbség, mikor mind a két estély tisztán magyar megnyilvánulás volt társadalmi különbség nélkül? De sajnos, a kereskedőt, földeszt, ipari munkást a mai társadalom bizonyos része még mindig nem fogadja be maga közé csak szőrványosan.

Nem szegyen-e, hogy Bözödújfaluban 30 pá tancos fiatal magyar nyit meg egy bált, míg nálunk tízet alig lehet összeverbuvalni! Talán kevesebben vagyunk? Nem. Ott nincs társadalmi

rangadó estély, csak a „minden magyar estélye”, amelyen egy nagy család vesz részt. Ez az igazi jó reuelés.

De a hivatalnok vagy leszármazottjai néha utána néznek-e a családjának is? Avagy köszöntik-e a piacon, vagy utcán az alacsonyabb társadalmi állású rokont? Bizony sokan nem teszik, szégyellik! Ha pedig ezt nem teszik, mindjárt állapítuk meg a műveltség egyenlegét is. Aki csak mesebeli hercegeket vár, vagy Beniczkyné válogatott műveit olvassa, annak még sokat kell művelődni, hogy méltó illetudó táncospárja legyen a sok életiskolába járó magyar kereskedőnek, iparimunkásnak vagy földesznek egy magyar estélyen! (Most pedig kérem az illető kereskedő magyar testvért, ne nehezteljen, hogy az Ő nevében és sok más magyar nevében is hozzászóltam a Szerkesztő Ur „Társadalmi betegség” c. cikkéhez.)

Itt az alkalom, az idő, hogy a Magyar Népközösség ezt a társadalmi betegséget megértő munkával eltüntesse. Az előkelőségek és kisebb magyarok, kereskedő, iparos, munkás fogjon össze! Alkossa meg az igazi, a „mának” megfelelő magyar társadalmat. Ehez csak egymás megértése szükséges és már is indulhat a „társadalmi szerkezetet építő” becsületes, magyar munka!

Szívélyesen köszöntöm a t. Szerkesztő Urat.

SZABÓ JÁNOS
Kőművesegéd.”

Ime, a magyar munkás meggondolkodtató véleménye. Nem forradalmi ez a hang, hanem a családban használt bizalmas beszélgetés hangja. Nem követelődik, hanem kér és szeretettel figyelmeztet. Arra kéri a magasabb képzettségű, szellemiségi osztályt, hogy adja át neki, a nehéz testi munkát végző fizikai munkásnak is azt a tudástöbbletet, aminek megszerzését a kedvezőbb sors számára lehetővé tette. Testvéri, bizalmas közösseget, egyetértést és összefogást kíván a magyar munkás.

Értsük meg a szavát. Az övét épügy, mint a magyar iparosát, kereskedőt vagy gazdát. Akár ki tudja fejteni, amit érez és akar, akár nem. A szavak talán botladoznak néha, de a szív egészséges ütemben dobol. A magyar életben és annak értékeiben pedig nem a szó, hanem a szív a mérvadó.

Áruay Ároád.

Az elárúsítás tudománya

Mire nevel az amerikai kereskedelmi tanfolyam?

Amit az új magyar kereskedő-nemzedéknek meg kell tanulnia

Lassaeskan mégis felnövekszik egy új, magyar kereskedő generáció. Már a világháború után megkezdődött az a folyamat, amelynek során a magyar ifjúság a szellemi és diplomás pályák helyett a kereskedelmi és ipari pályákra igyekezett elhelyezkedni, az utóbbi időkben pedig mindenütt erőteljes mozgalom indult, hogy a kereskedőpályákra neveljük a keresztény ifjúságot.

A magyar polgári osztály évtizedeken át elfogultan ítélte meg ezt a kérdést. Fiából tisztviselőt, ügyvédet, tanárt nevelt s a kereskedelmet nem tartotta méltónak „úri művöltáshoz.” Ez az idő lejárt. Az ügyes, okos kereskedő úr marad a pult mögött és az üzleti irodában is. Azonban, mint mindent a világon, az eladás technikáját is tanulni kell.

Muckermann kimutatta, hogy egy kiárusító kiskereskedőnek mélyebb lélekismerettel s nagyobb szellemi fürgeséggel kell bírnia, mint egy Ötöszeát fordított görögszakos tanárnak. Az elárúsításnak minderré nagyvárosban megvannak a szakavatott tenítői. Amerikában különösen egy Elmers Wheelers nevezetű egyén tett szert nagy hírnévre ezen a téren.

Az oktatás minden feltűnés nélkül történik. Elmers Wheelers kellő honorárium ellenében megjelenik a felkérő cég áruházában s végighallgatja az eladók árudicsérő jelzavait. Így történt ez legutóbb a Barbasol Company egyik áruházában is. Elmers Wheelers itt megfigyelte, hogy az elárúsítók 146 különböző dicsérő frázissal igyekeztek felhívni a férfiak figyelmét a Barbasol borotvaszapparra. Mikor megkezdte oktatását, lassankint min-

den jelszót elhagyott az elárúsítókkal egy egy kivételével: Nem szeretné borotválkozását hat percnel előbb befejezni? E mondat hatása meglepő volt. Az eladás hamarosan megkétszereződött. Elmers Wheelers még tovább ment. Ezt a mondatot is megváltoztatta ilyenformán: Nem szeretné borotválkozását félannyi idő alatt elvégezni? Az eladás csakhamar háromszorosára emelkedett.

Ugyanígy eredménytelenné vált oktatása egy hatalmas cipőüzletben is. A tulajdonos tele volt panasszal, hogy hiába a jó minőség anyagban, munkában, nem kelnek az áru. Elmers Wheelers itt is végighallgatta az eladók dicsérő jelzait, amelyekkel a cipők varrását, formáját, tartósságát igyekeztek mindenáron kiemelni. Wheelers egyszerűen kezébe vett egy pár gyermekcipőt s azt az édesanyja mellett botorkáló kis nebuló elé tartotta: Ide nézz, öcskös, ilyen cipő való neked, ilyen hordanak a valódi indiánok is! E mondat hatására minden negyedik gyerekklátogató rávette az anyját a cipővásárlásra.

Az ötletesség, a vevőközöség egyéniségének ismerete, — mint ezekből is látható, — a jó kereskedő egyik alapfeltétele. Magyar kereskedőifjaink is tanulhatnak az amerikai példából.

Legújabb Szentírás kiadás
Oszövettség I-III. kötet. Vászönkötés 1080 Lei
Ujszövettség I-II. kötet. Vászönkötés 360 „
„ rövid jegyzetes zsebkiadás, 40 „

SZAVAK SORSA

Irta: SZERB ANTAL

Az utóbbi esztendőben mind általánosabbá lesz és lassanként minden szellemterületen megnyilvánul az a törekvés, hogy a magyarság sajátos vonásait módszeresen megismerjük, ösztönösből tudatossá tegyük. Ez a törekvés jelentékeny hatással van a magyar nyelv fejlődésére is. A nyelvvédő mozgalom, amint ismeretes, a közönség széles rétegeit ráébresztette arra, hogy nyelvünk ellanyagolt állapotban van: idegen szavak, idegen mondatformák, idegen hanglejtések tömege lopakodott be a nyelv hátyái közé, itt-ott azzal a veszéllyel fenyegetve, hogyha nem vigyázunk, a nyelv elveszti eredeti ízét és méltóságát. A kitűnő nyelvvédő könyvek nagyarányú érdeklődést és rokonszenvet váltottak ki az elvont dolgok iránt egyébként kevésbé fogékony társadalmi rétegekből és a mozgalom egyre nagyobb hullámgyűrűket vet.

A laikusok beleszólásai

A közönség figyelmének ráirányulása a magyar nyelv ügyére természetesen senkinek sem okoz akkora örömet, mint a magyar íróknak, akinek szerelme és kenyeré, ihletője és nyersanyaga a magyar nyelv. De éppen azért, mert a nyelvvédelem ilyen arányokban halad előre és mert már nem fenyeget az a veszedelem, hogy szalmalángnak bizonyul a lelkesedés, itt az ideje, hogy az ember megköszönje egy-két aggályának kifejezését, felhívja a figyelmet egy-két veszedelemre. Mert ilyen kétségkívül vannak, éppen az író számára.

A közönség körében elterjedt nyelvhelyességi mozgalom félelmes beleszólási lehetőséget ad a laikus kezébe. Irni és beszélni nem mindenki tud, de a „helyes nyelvhasználatot”, vagy azt, amit annak hisz, mindenki megtanulhatja, akinek ideje van rá. Ez a tény az íróknak és az előadónak sok kényelmetlenséget okoz. A közönség, a népszerű nyelvhelyességi könyvecskével a kezében, okosabbnak érzi magát az írónál. Javit és kifogásol, kritizál és közben elveszti önkritikáját. Szabályokra hivatkoznak; és ha az ember valamelyik nagyképi szabály cáfolatául Arany János egy sorát idézi, azt felelik, hogy Arany János is tévedhet. Lehet: de akkor ki az, aki biztosan tudja, hogyan kell mondani?

A laikusnak ez a furcsa ellenőrzése leginkább az idegen szavak körül nyilvánul meg. A sokkal fontosabb mondattani magyartalanságokat kevésbé kifogásolják, mert az több hozzáértést és intenzívebb nyelvérzéket követelne. Az idegen szavakhoz mindenki hozzá tud szólni. Ez a legtágabb terület a kicsinyes akadémikuskodás és a dilettáns nyelvtudó játékok számára.

Zolnai Béla tanulmánya

Ezért különös örömmel és megnyugvással olvastam Zolnai Béla egyetemi tanár tanulmányait. Ez a kiváló képzettségű nyelvész és irodalomtudós tudományos szakismeretének és kitűnő írói készségének jogán fel meri emelni szavát a legnépszerűlenebb ügy, az idegen szavak védelmében.

Egyik új tanulmányának címe: *Szóhangulat és kifejező hangváltozás*. A cím olyan, mintha a dolog csak szakembereket érdekelné. — pedig e 180 oldalas mű a magyar nyelv esztétikájának teljes összefoglalása. Érint benne minden problémát, amely a nyelv kifejezési eszközei és a művészi hatás közötti viszony vizsgálatánál felmerül. Így érzéklik el az idegen szavak esztétikai jelentőségéhez.

„Az idegenszerűség keresése — mondja — igen fontos tényező a nyelvfejlődésben és az expresszivitásra való ösztönös törekvésben. Elsősorban stilisztikai probléma ez: az író, a beszélő tudatosan változtat a nyelv megszokott hanzkarakterén, hogy színesítse a meglévő akusztikai készletet. Az akusztikai idegenszerűségek végeredményben gazdagítják a nyelvet. Csak egy irodalmi példát idézünk, az Énekek énekének fordítását, amely nyilván néphez szóló szöveg akar lenni és amelynek idegen szépségeit barbár dolog lenne kiirtani: „miháttól és tömjéntől illatos... a patikárusnak minden jóillatú porától... és a te beszéded kedves, mint a pómagránátnak darabja...”

Csárda, puszták és társai

Néhány meglepő példát idéz a szláv szavak asszimilációjára. „Ki gondolná, hogy a csárda, a népie: magyarságnak ez a romantikus szimbóluma: perzsára visszavezethető szó és csak a tizennyolca-

dik században terjedt el nálunk, mégpedig szláv közvetítésre. A suba, amit irodalmi szemléletünk szimbólumként akaszt a magyar paraszt alakjára: erab eredetű keleteurópai vándorszó. A puszták, melyen uralkodnak a szelek, a viharok, a zivatatok ez utóbbiakkal és parasztjaival együtt szláv szó; de szláv eredetije nem bír semmi jelentőséggel, míg a magyar puszták európai fogalommal lett és a magyar táj lelkét szimbolizálja. Közvetítőleg szláv szerencsések vagyunk, hogy a magyar nép zivatatos századaiban még nem működtek nyelvtisztogató társaságok, mert akkor most szegényebbek lennénk a zivatar szóval is; a Délsziget büvös sábjá, főlkapva a szónak zengő-expresszív lehetőségét, nem zúgta volna Vörösmarty ihletével: „Hej! ziv, ziv, zivatar vagyok én, fia a zivatarnak...”

„Ne mondj le semmiről...”

Ha a régi magyarok is olyan bizalmatlanul fogadták volna a jövevényszavakat, mint kortársaink, a magyar nyelv kifejezőképessége olyan szegényes lenne, mint amilyen csodálatosan gazdag napjainkban. A magyar nyelvet, mondja Zolnai, nem kell módfelett féltetni, hiszen természete, agglutinációs volta következtében az idegen szó előbb-utóbb hazugságban is teljesen megmagyarosodik azáltal, hogy magyar ragokat és képzőket vesz fel és magyar szavakkal együtt alkot összetett szavakat. In-

* Sok ezer gyomor-, bél- és májbeteg egybehangzóan dicséri a természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert az úgy a hatás biztonsága, mint rendkívül enyhe volta következtében valóban tökéletes hashajtónak bizonyul. Kérdezze meg orvosát.

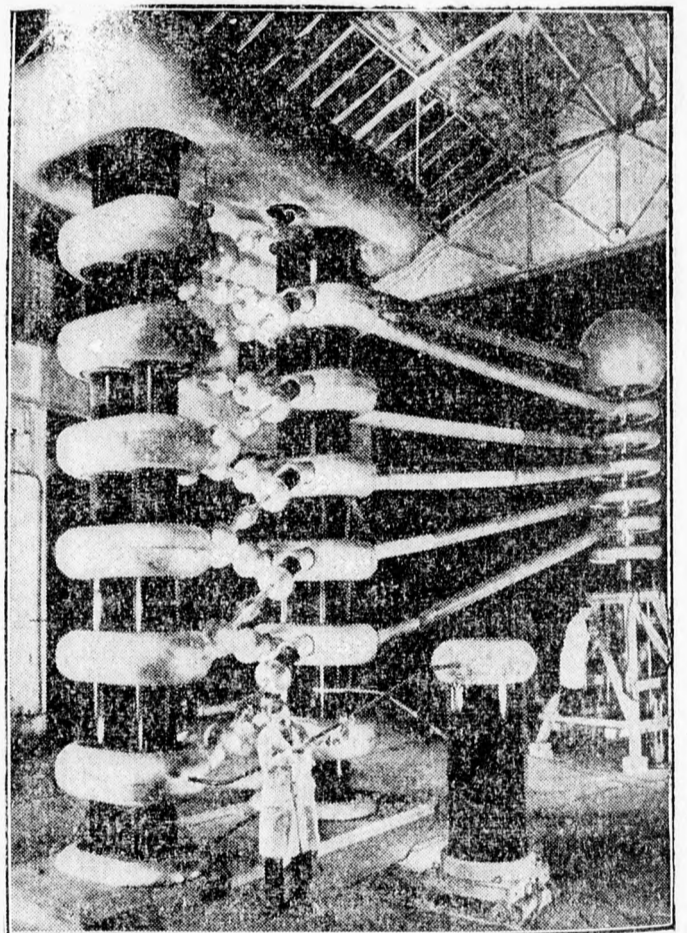
kább bízunk a nyelv átalakító, magyarrá formáló képességében, mint az erőszakos szógyártásokban. „Nyelvünk fölénye — mondja —, életreleveníítő képessége az ilyen asszimilációkban mutatkozik legjobban: milyen szürke szó a német Vortell és mily gazdag, sokszínű a fortély!” „A háború utáni neo-purizmus német mintára borulatóval akarja helyettesíteni a pesszimistát derülátó-val az optimistát. Ez az összetétel a lelkiélet szavát visszaüllyesztí a konkrét érzékelések nivójára és nem válik hasznára sem a derü-nek, sem a látó-nak, mert új jelentésekkel terheli őket. Különbösen is a derülátó az esernyős városi ember szemléletét tükrözi, mert az optimista gazda többnyire borít remél...”

„Ne mondj le semmiről. Minden lemondás egy kis halál.” Ezt tanultuk Babits Mihálytól. Kerüljük a felesleges idegen szavakat, beszéljünk magyarul; de azért ne mondjunk le semmiről. Ne mondjunk le azokról a finomabb jelentésárnyalatokról amelyeket csak idegen szóval tudunk kifejezni, ne mondjunk le arról a stilisztikai határról, amelyet nemes csengésű, régi idegen szavak váltanak ki: ne bántsuk a poétát, tiszteljük melankóliáját, hadd keresse fel a Múza, amikor az extázis nagy perce ráköszönt... és főképp, ó nyájas olvasó, ne akarj okosabb lenni az írónál, amikor az író szíve-véréből, szavakról beszél.

Elkészült a világ legnagyobb Röntgen gépe

Berlinből írják: A Siemens-Reiniger Művek R. T. a minap mutatta be berlini nagy gyárában az egész külföldi sajtónak, valamint az Ibero-Amerikai orvosoknak és orvostanhallgatóknak az általa gyártott óriási Röntgen készüléket. Ezt a készüléket dr. Haenisch tanár, a Hamburg-Barmbeck-i Közkórház vezetőjének megrendelésére készítették. A fenti kórháznak van egy külön osztálya, amelyben a rákbetegségeket gyógyítják. Itt kerül az új Röntgen készülék felállításra. Az óriási készülék folytonos üzemben 1.000.000 Volt áramfeszültséggel és a Röntgensugár 5 mA teljesítményével működik. A készülék feszültsége a legalsó foktól egészen az eddig elérhető legmagasabb fokig, vagyis 1.200.000 Voltig szabályozható. Orvosi körökben azt várják, hogy ez a nagyteljesítményű készülék lényegesen feljavítsa a rákbetegségek ellen felhasználható Röntgensugár hatást. Ez a maga feszültségi sugározás keménységében és áthatóképességében a Rádium Gamma sugárának hatásával egyenlő és ennek megfelelően lehetővé teszi a rendkívül nagy adagolást. Az 1 milliós Volt és 5 mA teljesítményű valamint 5 mm ólomszűrővel ellátott készüléknek teljesítménye egyenlő kb. 10 kg. Rádium teljesítményével. (Ennek pénzértéke kb. 400 millió dollár vagy 1 milliárd birodalmi márka.) Ez olyan pénzszegzet jelent, amely az egész készülék árának több ezerszeresét ben 1.000.000 Volt áramfeszültség mellett kitezi. Az eddigi rendezesített: 200.000 Volt feszültségű készülékekkel szemben ez a telep egyforma csőáram mellett a 0,5 m Fokustávolságnál az eddigi adagteljesítmény 30-szorosát biztosítja. Azaz 1 percben a teljesítmény egyenlő 600 Röntgen egységgel. A Röntgensugart magát, valamint a hét méter magas generátort egysarkuan földelik, úgy hogy a legkisebb magasfeszültségvesztés teljesen ki van zárva. A Röntgensugárforrásával kb. 14 cm-re közelíthetik meg a beteg rák-koros testrészt. Rövid zárlat ellen a cső maga biztosítva van és ezért tartósága határtalan, kisebb alkatrészeit könnyen kicserélhetik. Maga a készülék vagyis az anód kellemtelen kisugárzása nem érvényesülhet a betegek gyógykezelésénél, mert az anódot egy 750 kg-os ólompáncél szigeteli el a betegtől. Magában a laboratóriumban csak az anódnak rövid Röntgen-csődarabja nyulik be, úgy hogy a beteg nem láthatja az óriási méretű készüléket és ezáltal semmi sem nyugtalanítja kezelés közben. A gene-

rátort és az óriási csövet a Siemens-Reiniger Művek építették, de a csőnek szerkezete a híres AEG (Allgemeine Elektrizitäts Werke) tervezése alapján készült. Ennek az óriási Röntgentelep-

nek önköltségi ára kb. félmillió márkára rug, de hatása olyan kiváló, hogy a természetes rádium igen drága fogyasztását már rövid időn belül ki fogja zárni. Ezzel a készülékkel egyszerre több, egymás mellé fektetett beteget is lehet kezelni. Orvosi alkalmazása mellett nyersanyagok megvizsgálására is használhatják, így a sugárcső alá helyezett 5 centiméteres vaslemezen a sugarak könnyen áthatolnak.

Az új készülék forradalmat jelent a rákbetegségek gyógyítása terén.

Amikor Tompa Mihály abba akarta hagyni a verselést

Száz év előtt indult el a költői pályán Tompa Mihály
Érdekes egykoru feljegyzések Tompa első verseiről

Ha Debrecen büszke Csokonaira, Pápa büszke arra, hogy ott bontotta ki szárnyait Petőfi, Jókai, miért ne lehetne büszke a sárospataki főiskola arra, hogy ott kapta első balérait Tompa Mihály? Annál büszkébb lehet a sárospataki „Anyá Oskola” — mint régen nevezték — Tompára, mert ennek a szegény fiúnak az egész tanulói pályája Sárospatakhoz fűződik, hol költség nélkül végezte iskoláit. Tompa ugyan Rimaszombatban született, de anyai nagyszüleinél Igrici-ben járt népiskolába. Meg is konfirmált 12 éves korában a borsodi kis faluban. Ugy volt, hogy szántani-vetni fog, mint apja és elei. De a református lelkész, Szarka Ferenc és Bihari György, a rektoriára kijött, végzett pataki teológus, kezébe vette a kis Tompa ügyét, hogy őt Patakra juttassa. Ez úgy vált lehetővé, hogy 1832-ben két nemes úrfi, Szentimrey Ferenc és Pásztor István, a sárospataki Főiskolára ment, mint non togátus vagyis világi pályára készülő tanuló. A 14 éves Tompa Misi ezek mellett volt inas eleinte. Így az úrfiak körüli szolgálatért kapta eljáratát, később pedig az iskola gondoskodott róla.

Anyakönyvi adatai ezek voltak, amint Csengeri József rektor 1832 november 17-én beírta a Matrikulába grammatistának:

Nomen: Michael Tompa. Aetas: 14. Religio: Helvetica Confessionis. Nomen patris: Michael. Lucus hobitationis: Igrici. Comitatus: Borsod. Conditio. Nobilis. Studium: Grammatista. Bizonyítványai, bár eleitől fogva jók, fokozatos emelkedést mutatnak. Így végezte el Tompa a gimnázium I—VI. osztályát, 1832-től 1833-ig.

Bokáig érő tógában

1833 márciusában Sárospatakra ment tanító-nak. Sárospatáról egy év múlva tért vissza és logikusnak iratkozott be. Az iskolai törvényeket Molnár József szénior alatt 1839 április 24-én írta alá. Ekkor bokáig érő tógába öltözött, ami azokat illette, akik lelkészi pályára készültek.

Bizonyítványai továbbra is nagyon szépek. Év-folyanón a harmadik eminens. Előbb a teológiát végezte, majd a jogot. 1845 december elején ügyvédi tanulmányok végzésére Pestre költözött. 1842-től kezdve a bizonyítványokat már magyar nyelven írják. Tompa érdemjegyei, mint IV. éves tégásnak, a következők: Erkölcsben 1-ső. Keresztény hittudományban, ker. erkölestudományban, görög nyelvben, Magyarország történetében, oklevéltarban, latin nyelvben, gyakorlati filozóphiában, magyar nyelvben és irodalomban: kitűnő.

1842/43-ban, mint joghallgató ilyen osztályzatot nyert: Erkölcsben: 1-ső. Közigazgatási törvény, honi magántörvény, Büntető törvény, egyházjog, hányajog, váltójog, zsidó nyelv, magyar nyelv és irodalom: kitűnő.

Látjuk tehát, hogy Tompa, mint tanuló, a legjobbak közé tartozott. És mint költő is hamar kivívta hírnevét. Mint V. gimnazista, poeta, fordított a latinból, saját szerzésű verseket is írt. Az osztálytanára, Károlyi István, maga is verselt és 1843—48-ig három kötet verse jelent meg Pesten. Példája bizonyosan buzdítólag hat a 19 éves Tompára. A főiskolai önképzőkör diákjai könyvben is kiadják szerzeményeiket Parthenon című zsebkönyvükben. Ez még jobban buzdítja Tompa költői kedvét. Kiss Áron, a későbbi püspök írja, hogy még az üstöke is felhorzsolódott az ifjú Tompának, amint Bükk-ház folyosóján verseit szavalta vagy felolvasta. Már ekkor kedvelni kezdték tréfás verseit.

Három műfajban dolgozott.

Voltak érzelmes, borongó versei Bajza és Vörösmarty modorában. Voltak balladái, ezeket iskolai ünnepélyeken, önképzőkörben szívesen szavalgatta. És voltak tréfás versezetei.

Tompa költői pályája az országos nyilvánosság előtt most száz éve, 1840-ben indult meg. Az

első babérokat Postadal és Vízadal című versei szerezték. Mind a kettő a Helmezy Mihály Társaságában jelent meg Pesten, március 28-án és május 13-án. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy Tompa egy jó barátja, Makay Dániel, feljegyezte e versek megjelenésének körülményeit. Makay Dániel nagyműveltségű lelkész volt az ungvári református egyháznak és mint ungi esperes halt meg 1890 április 12-én.

„Már zeng a postakürt!”

Makay Dániel így mondja el jegyzeteiben Tompa eljegyzését a Muzsájával:

„Borongós őszi idő volt, midőn szüreti szün idő után, 1839-ben, a sárospataki Alma Mater ölébe beszálltak hű fiait; s egy délután Tompa Mihály jön hozzám, szokatlanul levert kedéllyel.

— No Danyi, — szól, — nem írok én több verset, hiszen csak egyet sem adtak ki a felküldöttek közül, pedig már két hónap telt el?

— Semmi, pajtás! — mondtam én, — légy türelmes, csak próbálkozz.

S ezzel rám csapva az ajtót, morgotta:

— Szokásod szerint!

A dodog úgy történt, hogy 14 darab költeményt felküldött Pestre. Bizony mind igen szép darabok voltak, a kezdő ifjú tüzlángsugarának hajnalirijában fűrészt. Amde nem olyan könnyű volt akkor az irodalom terén mozogni, mint most, akár mint ágaskodott is a pegazus; ha egy már mélyben dolgozó legény nem fogta kantárárt, figyelmen kívül maradt az. Erős volt a bírálat s lehet mondani, hogy irodalmi arisztokrata is volt; sajtószabadságunk nem volt s a magyar nyelv s irodalom művelésére megteremtett jelesek: Bajza, Vörösmarty, Schedel (Toldy Ferenc), Garay és mások, a kritika kemény tollát tarták kezeikbe. Mit kel' hát tenni, hogy a pataki diákoska művei figyelemre méltassanak?

Hajnali rorate Gyergyóban

Ragyog a hó, A palkós eszima vágja. Fehérte kézben-íngó lámpák fénye jár. Fehér narisnyák, színes rekolyák, és „Dicsérlessék” süttog fel a hegynek. Az ablakokból már elerők jö a templomnyitány kitarat sugár-karokkal szent hívogatón, szívvel, boldogan. A padokban sorakoznak a bundák. Elöl bajusz, hátul a kendő csücske esik a mellre hóharmat cseppentve. A harangláb padkáján lesben állnak a viharlámpák sercenő vak-béllal és öt fiú. Kezükben futni kezd az öt kőtél és összecsengnek bűgva a harangok. Az orgona ős zsoltárversbe fog, az oltáron tizenkét gyertya lobban, virág, tenyő és szentek mosolyognak, a pap kenyérré hajlik és kehelyre és megújul a Boldog Áldozat.

Ezer torok elnyújtva, énekelve magasztalja magasztalja az Urat: ki mindennapi békeséget és kenyeret ad, meg öröt, hogy kitérve szemünket, szívünket hajnali Misére siessünk! Münk csikiak!

Ó, Székelyeknek Édesanyja — Mária! az Olton és Maroson járó hajnaloknak Csillaga, a havasoknak fénylő Sugara, szent Szűzanya: „hozzád fohászodunk, hozzád sóhajtozunk, teérted szeressen, védjen meg m j Urunk!”

ERÖSS ALFRÉD

A véletlen, a gondviselés segít megteremteti az útbá vezető módot.

Kazinczy Gáborral találkozom kis idő múltán, kive' rebeni egy kis ismeretségem volt nevelői viszonyomból kifolyólag. Elbeszéltem neki, mi jeles költői telettség gerjedez a diák Tompában; de le van verve, csüggeteg, mert már több munkát küldött fel, de ki nem adattak. Ezen beszédre Kazinczy szokott modorával behunyva szemét, pár perc múlva mondá:

— No sebah, hívja el hozzám Tompát.

Csakhamar ott termettünk, a halvány, magas homlok nagyon megtetszett Kazinczynak s azon utasítást adta, hogy az ő soraival, amit azonnal kezébe adott, menjen el Szemere Miklóshoz, Lasztóera. Egyszersmind Tompa átadott neki, a zsebéből kivonva, egypár költeményt. Kazinczy megszólalt, megveregette vállát Tompának:

— Költő barátom, dolgozzék és küldje föl egész biztossággal műveit, majd csak kikerülnek azok napvilágra.

Ezek után, ha jól emlékszem, a következő márciusi napok egyikén, kivágva az ajtót, heront Mihály hozzám, homlokán feltolt hajjal, ragyogó szemmel, örömtől duzzadva, fénylő arccal, nagyot kiáltva:

— Már zeng a postakürt!

És rá áldomást ivánk.

Makay valóban jól emlékezett. A Postadal csakugyan 1840 március 28-án jelent meg a Társalodó 26-ik számában, a 104. lapon. Érdekes az aláírása: Tompa Mihály, Zemplénből. Makaytól tudjuk meg, hogy ő volt az, aki baráti együttérzéssel, de a tehetséget felismerő tisztelet erejével Tompát seg tette. Azt is megjegyzi Makay, hogy a 14 vers közül 10-et közöltek a pesti lapok. Annak a négynek a kézírata, amit Pesten nem adtak ki, meg volt Makaynál. De, sajnos, eltulajdonította valaki az: a könyvet, amiben a négy Tompa-vers volt 420 dallal együtt beírva.

„Béla király és a buidosók”

Makaynak köszönhetjük egy olyan ballada megmentését is, ami Tompa kötetéből kimaradt. Címe: Béla király és a buidosók. Tompa ezt 1843-ban önképzőköri pályamunkának írta. Makay volt a bírálója. El is nyerte az egy arany jutalmat. Hálásak lehetünk Makaynak, aki az önértében erősen fejlett költőt a bátor fellépésre ösztönözte, aki Kazinczy Gáborban ügyének hathatós pártfogót szerzett, ki Tompának egész életére jó barátja maradt. Hogy aztán, mikor megzendült a postakürt, arra vigasságukban áldomást ivának ah-ból is azt látjuk, hogy lelkesülő, kedves fiúk és vérbeli magyarok voltak ők mind a ketten. Zemplémben akkor még így volt szokás az Olympusra felemelkedett költőket arany nektárral, dicső habérra! közönten!

Hamar megjelent Tompa néhány verse az Athenaeum-ban. Bajza lapjában is, mely akkor a legelőkelőbb folyóiratunk volt. 1841 június 29-én jött az Alkonyatkor című kétszokaszos lírai sóhaja. Július 1-én a Mohos váromlodékon című románca. S ettől fogva annyi verse jött az Athenaeum-ban, hogy mikor az 1843-ban megszűnt, Tompa költői hírneve országszerte elismert volt. Tiszteletdíjat a Bajza lapjától nem kapott, csak ingyen példányt. 1843 II. félévében a Honderű díjazott munkatársnak kérte fel Tompa tiszteletes urat, aki 1844-ben az Fletképek-nek s a Pesti Divatlap-nak is rendes munkatársa lett.

Emlékezetes Tompa munkássága a sárospataki Akadémiai Irodalmi Társulathban is. Ez a Szépműegylet 1843-ban kezdett új életet. Tompa szeptember 24-én Két öreg című prózai művét olvasta fel, december 2-án Urambátyám és én című rajzát. Ezt a Honderűben is közölte. 1844 február 11-én a Csörsz árkát, március 17-én a Halász és aranyhalat, március 31-én a Hős és kardját szavalta. A főiskolai évszázó vizsgák ünnepén, 1842-ben Péter, 1843-ban Béla király című balladáját olvasta fel, 1844 június 16-án pedig a Csörsz árkát szavalta. A Szépműegylet később is büszke volt hírneves tagjára. És büszke volt rá az Anyá Oskola is. Az ősi Főiskola háromszázados ünnepére a volt tanítvány, Tompa Mihály fenséges ódát ir Lorántfy Zsuzsánn, emlékezete címmel:

Bizunk, bizunk, hogy mint erős vár.

Mely az Ó nevéen nyugoszik:

Fennáll iskolánk — vihar jó lár —

Fenn a késő századokig!

Hegyaljai Kiss Géza

Asszonyok dolga

Csudálatos szeretet

Emberi létünk nagysága revelálódik talán abban a tényben, hogy mindig az elérhetlent akarjuk, mindig a lehetetlent vágyjuk, hogy mindig kevés, ami van és mindig az kellene, ami még nem a miénk. Vagy talán végességünk kicsinyisége és létünk törpesége sir fel akkor, amikor minden csak addig szép, eszabító és fontos, amíg el nem értük. És mindig kevés, mindig kicsi, mindig több kell náha, ha már a miénk volt. Vagy talán a Teremtőnek az éleibe rejtett csodája ez, ami megóvja a lenyúlástól, ami fejleszt, fenntartja és viszi napjainkat, ami érdekességbe meríti a történéseinket? Rajta keresztül lesz a mindennapi szürkeség színes multtá, vele lesz a szívünk kőbor vágya meseretek álmodó bolyongójává és általa nyílik bele a szeretet a lélkünkbe, hogy tílkos órák rádöbbenjünk életetó hatalmára és arra, hogy ez az egyetlen érték, a legnagyobb valóság a mindenségben. Minden élet mélységeiben és kezdetekben ez bujlik meg valamilyen formában és lesz általa a semmiből minden.

Néha-néha megismerjük bensőnkét valami rejtelmesen végigvonuló, végigteremtő melegség és boldog mámorában az ilyen perceknek szeretnénk szívünkhez érinteni minden bémátot, szeretnénk elbabusgatni idegen fájdalomt, szeretnénk feledést borítani mások szemorúságaóra s a remény csillag, meleg áramát küldjük szét a világba, vigasztalni. Az ilyen órák sojtelmes titkai zsonganak körülöttünk és felettünk a levegőben és ezek — mert semmi sem semmiél meg a kerék világon — örök társai lesznek elhagyatottságunknak és magányunknak s akkor seccelenek táján nekünk, mikor már minden más segítség messze elhagyott.

Ezek borítják ránk az alázat egyszerűségét, amelyben olyan gyöngyögn egyszerű és ezért árnyékos mélységű lesz minden, mint a boldogság

egyszerűsége és kimeríthetetlen mélységei. Ekkor tudjuk meglátni az embert. Egyedül és kizárólagosan és mindenekelőtt és mindenek felett az embert. Nem a címet, a rangot, a ruhát, az állást, a hirt rajta, az érdeket benne, a bünt körülötte, hanem ezekben és ezeken túl, lebbens távlatok isteni messzeségeinek felegyegő ideálijában; az embert! Aki mindig egy és mindig ugyanaz, bármilyen formákat huzott is rá a kor vagy az idő. És egyformán fontos a legmagasabb hivatal bársonyában és tündéklésben éppen úgy, mint az utolsó foglalkozás lealázó egyformaságában.

Érdekes, mi sohasem tudunk egészen mások lenni, mint elődünk. Mert a korok folytonosan keverednek. Itt élnek közöttünk az öregek, itt fogunk majd mi is élni öregek, amikor már mások lesz a leudlel és a mindentbe olyan ujjongón lelespedőlköző bizás amelyet még nem tett szerénnyé a tapasztalás. Elleszük a mult mozdulatait alkopjuk hangjait, alkopjuk színeiket, elveszük titkaikat. Ezek mozdulnak sohszor mi-bennünk is, ezek csengenek alkunkon, ezek igazítják gyurják, formálják belső életünk és külső megnyilatkozásaink tempóját. Alakulnak idomulnak, de egészen soha el nem pusztulnak.

Gondolunk-e arra néha-néha, hogy egyszer még mindenkivel és mindennel találkozzunk. Nemcsak az emberek venniak el előttünk, akikkel — ha talán csak pillanatokra is, de — észszéjtünk, hanem a dolgok is, amelyek általunk lettek, a szavak, a gondolatok, a tettek, az események a történések is, amelyek mibőlünk születtek. És lettek többek vagy lettek kevesebbek, mint nélkülünk lettek volna. Vagy talán nélkülünk nem is lehettek volna. Ennek a pillanatnak felvilágosító igazságában nővünk majd bele a végtelenség nagyságába, vagy az örök kísétségbe.

HORVÁTH RICHÁRD

Hogyan varázsolhatunk régi köpenyeinkből — újakat?

Előfordulhat a mai, egyre nehezedő viszonyok között, hogy — a köpenyünk nehezebben tudja életkorát eltikolni, mint a gazdája és ezért sürgős átalakításra szorul. Képeinken néhány olyan ötletet mutatunk be, ami, ha meglehetősen sok munkával: bontással, varrással, próbával, sőt esetleg szabással jár is, mégis, kifizeti magát, mert alig kerül valamibe.

Az első rajzon jól látható, hogyan pótolhatjuk egy darab új szövettel köpenyünk elkopott széléit. Együttal ki is bővítjük vele az egyenes kabátot. A szövetet úgy illesztjük fel, hogy a régi kabát felső-része megmarad. Az új előrészt beülről kis ráncokba varrjuk le, kívül pedig két oldalzsebet illesztünk a kabátra s kész az új köpeny.

Második rajzunkon az átmeneti időre való, sportzerű kabát látható, amely esőköpenynek is alkalmas, a rölesztett kapucni viselésével. Száraz időben is hordhatjuk, mert a legvürt kapucni galérzerűen használható. A régi kabátot egybeszabjuk az új előrésszel s igen elegáns, divatos új kabátot kapunk.

Harmadik rajzunkon esinos, prémoleróval kiegészített régi kabát felső-részt mutatjuk be. Ennek a kis prémoleróval kiegészített haszna van, mert egyrészt ócska prémkabátunk jó részeit használhatjuk fel hozzá, másrészt pedig a régi kabát sok vihart látott, elkopott felső-részt eltakarjuk vele. Az átmeneti, bavasesős időre szorosan rávarrjuk a régi kabátra, de úgy, hogy később levehessük s később a prémolerót koratavaszi hosztühöz vagy az úgynevezett köpenyruhához használhassuk kiegészítő részü.

Az egyszerűség jellemzi a tavaszi divatot

Benne vagyunk ugyan még a télben és újabb fagyhullám fenyegeti Európát, de azért a nagy divatszalonok már is lázasan készülődnek — a tavaszi szezonra. Új modellek formálódnak ki, de mint mindig, most is legdivatosabb és legfontosabb ruhadarabja az átmeneti időnek — a kosztium. Ez marad az öltözködés legelőszerebb megoldása, mert egy jól szabott, jó szövettel készült kosztiumben mindég elegánsan van felöltözve asszony — és leány egyaránt. Élénk színű, kötött pullover a hűvösebb napokra, egyszerűbb selyem, vagy nyerselyem ingblúz déllettre és egy díszesebb, esetleg csipkéből, vagy laméből való — s akár este is el lehet menni benne bárhová. Az, akinek még jó a tavalyi kosztiumje, egy-két új blúzzal, vagy a régi blúz nyakán és ujján való kevés változtatással egészen olesón divatos, elegáns megjelenést biztosíthat magának.

Selyemharisnya, ami nem ég el, hanem elolvad

Ujjajta női harisnyát állítottak elő nemrég Amerikában. Az új harisnya, amelynek Nylon harisnya a neve, úgy fest, mint a legfinomabb selyemharisnya, de nem selyemből van, hanem egy vegyi anyagból. Sokkal tartósabb a selyemharisnyánál és ami a fő, nem szalad le rajta a szem. Egyelőre azonban még elég magas az ára: párja 1, vagy másfél dollárba kerül. Az új fajta harisnya nem gyúlékony és ha láng fölé tartjuk, összeolvad.

A konyha körül

Gombaleves szárított gombából

Ehhez a leveshez személyenként egy evőkanálnyi szárított gomba bőven elegendő. A gombát először hideg vízzel, utána meleg vízben jól átmosunk és vízen puhára főzzük. Zsírral vagy pirossal, petrezselymes rántással készítünk, összekeverjük a gombával, sóval, törött horssal fűszerezük és mikor a leves jól felforr, két evőkanálnyi rizst főzünk bele. Mikor a rizs puhára főtt, tejfellel ízesítjük.

Székelly vetrece (4 személyre)

Jó vacsoraétel, előnye, hogy ebéd főzés közben is elkészíthetjük, vacsorakor egyszerűen felmelegítjük. Hozzávalók: 60 deka marhahús, 8 deka fűtölt szalonna, 1 kiló burgonya, 2 fej hagyma, 2 deci tejfel, 1 deci befőtt paradicsom, só, törött hars, köménymag. A húst megmossuk, ruhával megtöröljük és ceruzavastagságú metéltre vágjuk. A kockákra vágott fűtölt szalonna zsírját egy lábasba kiolvasztjuk, a tepertőt kizsedjük és félretesszük. A lábasban maradt zsírban az apróra vágott hagymát megfonnyasztjuk, aztán hozzáadjuk a metéltre vágott húst, ha kedveijük, adhatunk hozzá egy cikkely apróra zúzott fokhagymát is, megfűszerezzük só törött hars és köménymaggal, majd állandó kevergetés mellett addig pirítjuk, míg a hús összeugrik, aztán feleresztjük egy pohár vízzel, hozzáöntjük a paradicsomot és befődté puhára pároljuk. Mikor a hús puhulni kezd, beleöntjük a tejfelt és még 5 percig forni hagyjuk. Mialatt a vetrece párolódik, 1 kiló kifliburgonyát héjában megfőzünk, aztán leszűrjük róla a vizet és hidegre állítjuk, hogy kihűljön. Vacsorakor a kifliburgonyát meghámozzuk s em-es kockákra vágva egy kanálka forró zsírban hirtelen megpirítjuk, meghintjük sóval, vágott zöldpetrezselyemmel és mint köretet adjuk a megmelegített és a félretett tepertővel beszórt vetrecehez. Takarékosági szempontból spóroló háziasszonyainknak ajánljuk ezt a burgonyapirítási módot, mert kevesebb zsírt igényel, mint a nyers burgonyából készült és sütés közben nem tapadnak egymáshoz a burgonyaszetelek. Fontos, hogy a főtt burgonya, mielőtt meghámoznánk és karikákra, szeletekre vágunk, teljesen kihűlt legyen. A francia konyha már évtizedek óta így készíti a pirított burgonyát, az úgynevezett pommes sautés-t.

Gesztenye-krokkett vaníliamártalékkal

Idényszerű és könnyen elkészíthető tészta még kezdőknek is. Vesszünk 60 deka gesztenyét, késsel levágjuk a héját és forró sütőben kevés ideig sütjük, aztán héjától és hártáitól gondosan megtisztítva, cukros vízben, melybe egy darabka vaniliát is tettünk, puhára főzzük. A megfőtt gesztenyét zítán áttörjük és egy lábasba adva, kevergetés közben a tűzhely lapján kissé leszárítjuk. Ekkor elhúzzuk a tűzhelyről, hozzákeverünk diónagyságu vaját és 3 tojássárgáját, aztán hidegre állítjuk. Ha a gesztenyepüré teljesen kihűlt, kis gombócokat vagy pogácsákat formálunk belőle, tojással és finom zsemlyemorzában meghempergetjük, vagyis bepanirozzuk és bő, forró zsírban aranyárgára kirántjuk. A vaníliamártalékot külön esészében adjuk hozzá, mely így készült: 3 deci tejet, fél rúd kettéhasított vaníliával felforralunk. A habústben 3 egész tojást 12 deka cukorral jól elkeverünk a habverővel, aztán folytonos keverés közben lassan hozzácsurgatjuk a tejet, majd vízgöz fölé téve, tovább addig keverjük, míg sűrűsödni kezd, de félforrt nem hagyjuk, mert összefut. Elvéve a gőztől, még 2 percig kavarjuk, aztán azonnal töltjük a mártásos eszészébe. Vaníliamártás helyett adhatunk hozzá hígított baracklekvárt is, melyet egy kevés rummal aromatizálunk.

Nagyböjti népszokások

Irtá: Bálint Sándor

A régi idők böjti fegyelme igen szigorú volt. A böjti napokon csak kenyeret, sőt és száraz növényi eledelket volt szabad enni és csak egyszer ehettek napjában. Ennek az épületes, önmegtartó életnek számos példája és nyoma maradt fenn népünk körében, mutatván azt, hogy a jókedvű áldozathoz öröme telik. Mutatja azonban azt is, hogy a nép vallásos életében is döntő a hagyományok kultusza. A hivatalos enyhítések következtében már sokszor nem volna kötelező a szigorú böjt, különleges kikötésekre, de apáink jámbor élete megszentelte és így ő is megtartja őket. Nálunk is akadnak még faluk és emberek, akik a halat nem számítva, csak növényi eredetű táplálékot vesznek magukhoz. Még tejtermékkel sem élnek. Nem zsírral, hanem olajjal főznek. Amint mondják, csak olyant esznek, amit a harmat nevel. A böjtös eledel számára több helyen még nem régen is külön edényeket használtak. Egyes vidékeken emlegetik még ma is a negyvenlést. Így Kiskunfélegyházán aki negyvenlést, az hamvazószerdától húsvéig csak negyvenszer evett. Volt olyan is, aki nem pipált, nem ivott bort, nem evett főtt ételt, nem borotválkozott a nagyböjtben. Akadtak férfiak, akik ez idő alatt a házasságtól is tartózkodtak. Mindez jórészt még középkori előírásokban gyökerezik.

A bűnbánat, Krisztus szenvedésének emlékezete, egyebekben is meglátszik népünk magatartásán. Egyes helyeken, így Tápén, továbbá a palócoknál, a nők sötét és egyszerű viseletében, a leányok violaszín pántlikájában is tükröződik a nagyböjt hangulata. Mulatozásról természetesen szó sem lehet. Az a hiedelem sokfelé, hogy aki böjtben táncolt, annak nem lesz jó gyümölestermése.

A fiatalok vasárnapdéli szórakozása abban áll, hogy Szeged környékén a város szélén elterülő nyomásra, elárvult legelőre összejönnek vesernye után és alkonyatig ott tartanak. Szaladgálnak, esetleg társasjátékot játszanak. Muzsikázó természetesen nincs. Nőgrádverőcén és Kaplonyban (Szatmár) sajbóznak. Kaplonyban nagyböjt első vasárnapja előtt való napon a falu legelőjén nád- hól kunyhófélt építenek. Eleje lécát vagy széklet állítanak. A falu legényei 15—20 sajbóval, azaz araszos átmérőjű fakarikával és a sajbóhajításához szükséges 3—4 darab méteres bottal kimennek a kunyhóhoz, ahol már ott találják a leányokat, akik a kunyhót körüljárva énekelnek, majd letérdelve imádkoznak. Az imádság után az egyik leány szentelt gyertyát gyújt és azzal meggyújtja a kunyhó belsejét, mire a legények sajbójukat a hotra fűzve megtűzesítik. Mikor a sajbók már tüzesek, az egyik legény a lécára helyeztet deszka mellé áll, sajbóját feje fölött forgatja. Közben ezt kiáltja: Sajbó sajbó, kié ez a sajbó? Felelet: Ez a sajbó a Szűz Máriáé és Szent Józsefé — ezzel sajbóját odacsapja ferdén a deszkához úgy, hogy a sajbó a bottól elválva elröpül és tűzvonalat ír le. Mikor az első legény sajbóját már elhajította, elhajíthatja a többi is. Mindegyik a sajbóra egy-egy szent nevét kiáltja ki. Amikor ezt már mindannyian elvégezték, akkor a falubeliekről elnevezett sajbókat röpítik el. Így megy ez, amíg a tűz ki nem ég. Ha elalszik, a leány és legények sorba állanak, együtt énekelik az Ámbár véttem... kezdetű egyházi éneket, amelynek végzetével csöndben hazamennek. A szokás eredetét nem tudjuk, a sajbó szó német jövevény lehet.

Az idősebbek országszerte a templomba mennek böjti prédikációt hallgatni, Jézuskát csökolni, keresztutat járni. A keresztút eredetileg a ferences templomok kiváltsága volt. Terjesztésén is első sorban a harátok buzdokoltak. E jámbor szokás a kereszties háborúk után kezdődik, amikor a hívek kegyeletüket a Szentföldön az igazi stációknál már nem róhatták le. Az Egyház itt is utólráhetetlen okossággal járt híveinek kezére, amikor figyelmüket a földi Jeruzsálemről a virtuális, a mennyei Jeruzsálem felé terelte.

Nagyböjtben, minthogy még a szorgos dolgozó is nem került föl, a templomban, vagy egyes házaknál összejönnek a hívek a fájdalmas olvasó elvégzésére, éneklésre. Népeneink túlnyomó része éppen az Ur szenvedését. Mária fájdalmát siratja. Népünk különben a nagyböjtben ennekelotte olyan ünnepeket és ajtatosságokat is számontartott, amelyeknek ma már szinte az emlékeztetük is kieszt. Nyomaikat legfőképpen kódexünkben, régi imádságos könyvekben és vallásos ponyvairatinkban találhatjuk meg. Ilyenek: Krisztus Urunk

KERESZTREJT VÉNY

7. 187. szám.

Beküldte: Páll V. Géza

MAGYAR KÖLTÖK: Kisfaludy Károly

„A bimbóbul virág lesz,
Kincsem mondta, hogy elvesz...”
(Kisfaludy népdalából)

1			3	4	5			9	10	11	12	13
14			15					16				17
					19	20						
21			24							25		27
28		29			30		31			32		33
34									35			36
37			38		39		40		41			
42					44							
46					47						48	
49				50		51					52	
53									54			
55												57
58				59	60		61		62		63	64
65						67			68			69
70		71		72					73			74
75			76		77							

Beküldendő sorok: A keretor (köröskörül), vízsz. 25 és 66. Függ. 20, 23, 27, 29. és 56.
Beküldési határidő: február 29.

Vizintés sorok:

1 Köröskörül: Kisfaludy Károly „A bimbóbul virág lesz” c. népdalának utolsó versszak. (Válasz a fentidézett két sorra). 14 Kicsinytő rag. 15 Karintában lakó katolikus nép. (Névelővei.) 16 Régész, volt nagyváradi apát-kanonok. 17 Igekötő. 18 Női név. 19 Talonsorban van. 21 A nemzet. 22 Ciganybaroban van. 24 L. G. 25 Kisfaludy népdaladja. 26 Tintában van. 27 Skála hang. 28 Vízsz.: I. Felkiáltó szó. II. Régi lovas nép. 31 Afrika, tehen. 32 Ekezetel: Minden étlapon feltüntet. 34 V-vel: oltalmazó. 35 S. R. H. 36 Spanyol női név. 37 A németnek ez a vendég. 39 Török kerti ház, névelővel. 42 O-val: szemlélet. 43 Párizs híres tornya. 44 Fő verőér. 45 Makacs. (A = K.) 46 Liszt más nyelven. (Fordítva). 47 Idő. és irányhatározó szó. 48 Angol kisasszony (Y = J). 49 Aargau fővárosa. 51 Vissza: A két utolsó betűt elsőnek téve: magyar regény- és szimfónia. 52 Viharra is mondják, névelővel. 53 Vissza: I. Hullat. II. Kraicár mássalhangzó, keverve. 54 Nem zavar, zavarosan. 55 Holland gyarmat Szumatra szigetén. 57 ...ta, város Tuniszban. 58 Sji. 59 K-val: az ilyeneket agyonlövik ma. 61 Szám. 63 I. B. 64 Északi pénzem. 65 Állathang. 66 Kisfaludy allegorikus költeménye. 69 Latin kötőszó. 70 Marosvásárhelyi Torna Egyesület. 72 O T. E. Z. 73 Oka női név. 74 Ó-vel: A malomba készített gabona. 75 Időszak, latinul. (Ekezet nem kell!) 77 Nyilvánvaló. 79 ...ante mortem beatus.

Függőleges sorok:

2 Azonos betűk. 3. Finn arcvonal, ahol most a elkeseredett harcok folynak. 4 A nyílak irányában: Kisfaludy Károly. 5 Kezdet kezdete. 6 O-val haza. 7 Kisfaludy K. egyik női alakja. (Stibor Vajda" tragédiájában) fordítva! 8 Vissza: A-val: Zsebkönyv, amelyet Kisfaludy 1822-ben szerkesztett: halála után Bajza József vette át a szerkesztését. 9 Skálahang. 10 Mutatószó. 11 Fejünk feletti tetőpont. 12 Kisfaludy egyik legsike-

rültebb drámája, de női név is. 13 Az-e? 20 Kisfaludy édesanyja vezetékneve. 23 Kisfaludy költői elbeszélése. 27 A költő 1822-ben írt költeménye. 29 Kisfaludy paródiája az osztráizmusokra. 30 Női becenév. 32 Heves megyei nagyközség. 33 Kisfaludy 3 felvonásos vígjátéka. 38 A háziaszszony így szólítja meg szobalányját. 40 A román házigazda meg szólítja hívja így. 41 Az oroszok második vezénylő tábornoka a jelenlegi finn-orosz háboruban. Állítólag ő is kegyvesztett lett Mereskov után. 42 A „csalódások” egyik alakja. 50 Az új futballmeccseken jelenik meg. 52 Ak, bék és ismét ak. 56 Kisfaludy „szülőföldje”, amelyet olyan szépen” énekel meg. 60 Elősködő féreg (fon.) 61 Vissza: E város mellett vannak a híres egyiptomi piramisok és szfinxek. 62 Hektó anagrammája. 63 S-sel: temetői alkalmazott. 67 Neves magyar orvos. 68 Ok és enka. 71 Levélnek is van. 74 Igekötő. 76 Latin ellentétes kötőszó. 78 ...az, olasz hadvezér. 79 Azonos mássalhangzó.

5. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése:

Vízszint: 1. Alternativa. 11. Virginia. 21. Empirizmus. 29. Alabastrom. 40. Nausika. Függőleges: 19. Szarto. 28. Oszia. 30. Aresz. 31. Ujde.

Helyesen megfejtették: Magossy Teréz, Magossy Magda, Magossy Sári, Gyöngyössi Béla, Csibly Lenke, Kiss Lajos, Matics Antal, Szabó Józsefné, Hodács Ágoston, Stéger József, Labud András, S. M. (Marosvásárhely), Páll V. Géza, Páll Béla, Kanizsai István.

A nagyváradi mozeókén-színházak műsor:

APOLLÓ: EGY HERCEGNŐ ALMAL.
CORSO: KÉK MAZUR.
DORIAN: I. INDIAN BOSSZUJA. II. HALAL DZSUNGEL.

szentséges őt sebeinek napja (nagyböjt első péntekje), Krisztus Urunk töviskoronája napja (nagyböjt második péntekje), Krisztus Urunk drágalitos vérének napja (nagyböjt harmadik péntekje). Olvasók, litániák, imádságok, énekek, középkori misékonyveinkben pedig miscintenciók bizonyítják hajdani népszerűségüket. régi kultuszukat. Érdekes, hogy Tápén a nagyböjt heteit, illetőleg vasár-

napjait is meg tudják nevezni: első a csonkahét és csonkavasárnap (Invocabit), második a guzsahét és guzsavasárnap (Remiscere), harmadik a nevetlen hét és nevetlen vasárnap (Oculi), a negyedik a süket hét és süketvasárnap (Laetare), ötödik a fekete hét és fekete vasárnap (Iudica), hatodik a virághét és virágvasárnap (Palmarum). Ez utóbbiak különben már általánosabban is ismeretsek.

Jegyezzünk bónokat a hadsereg felszerelése érdekében

A hadsereg fenntartása nagy költségeket igényel. Mindenki jegyezzen hadfelszerelési kötvényeket. Naponként d. e. 9 és fél 2 között és d. u. 4-7 óra között a Banca Națională, az összes nagyobb bankoknál, a Postatakarékpénztárnál s a pénzügyvizsgálatoságon lehet kötvényeket jegyezni, ahol rendelkezésre állnak a szükséges nyomtatványok.

Ez a legelőnyösebb államkölcsön, amely 4 és fél százalékos kamattal rendelkezik. Aláírni lehet 5 vagy 3 évre. Hat hónap után kifizetésre kerül az aláírt összeg egyötöde (vagyis minden ezer leies kötvény után 200 lei), három vagy öt év után pedig a lejegyzett összeg teljes egészében.

A hat hónap múlva fizetésre kerülő ötdrészlet s a lejáró szelvényvel bármilyen állami tartományi, vagy községi adót ki lehet fizetni.

Akinek a lejárat előtti szüksége van pénzre, zálogba helyezheti a kötvényeket a Nemzeti Banknál, amely azonnal kifizeti az érték 70 százalékát. A kötvény ettől függetlenül tovább kamatozik.

Minden hazaszoruló román állampolgár azonnal ilyen kötvényekbe fekteti minden nélkülözhetetlen pénzét.

SZÍNHÁZ

Szombaton és vasárnap Váradon játszik a Thalia prózai együttese

Feleség, Gyümölcs a fán, Grófkisasszony, a Francia szobalány a két nap műsorán

Szombaton és vasárnap, változatos műsorral, teljes prózai együttesel öt előadás keretében tartja kétnapos vendégjátékát a Thalia együttese. Műsorán a szezon legnagyobb sikerű újdonságai szerepelnek, a legkiválóbb erővel. A színház igazgatósága, tekintettel a kétnapos rövid vendégjátékra, olyan változatos műsort állított össze, hogy a közönség minden rétege megtalálja az őt megillető szórakozást. A váradai közönség bizonyára nagy örömmel fogadja azt a hírt, hogy Bókay János páratlan sikerű vigjátéka a Feleség, ismét látható lesz a Thalia előadásában, — a premier diadalmas szereposztásával.

— **Feleség.** Szombaton és vasárnap délután 6 órakor van műsoron teljesen a bemutatott előadás szerint rendezett helyárral. Fényes Alice, Kovács György, Nagy István és Haáz Jolly főszereplésével.

— **Gyümölcs a fán.** Zilahy Lajos óriási sikerű színműve, amely szombaton délután 3 órakor van műsoron, ennek a nagyszerű újdonságnak első olcsó helyáru előadása lesz, szintén teljesen a bemutatott előadás szerint és annak szereplőivel.

— **Francia szobalány.** Vasárnap délelőtt 11 órakor matinén a társulat hatvanötödik előadásában kerül színre ez a nagyszerű vigjáték, amelynek főszerepeit Fényes Alice, Benes Ilona,

Pál Magda, Feledi Éva, Nagy István, Tóth Elek, Lantos Béla, Szabados Árpád, Senkál vez. fellépéssel. Olcsó helyárral.

— **Grófkisasszony.** Vasárnap délután 3 órakor először olcsó helyáru előadásban kerül színre Harsányi Zsolt színműve a Grófkisasszony, teljesen a bemutatott előadás szereplőivel, a prózai együttes egyik legkitűnőbb előadásában.

A KÉT NAP MŰSORA:

Szombat, február 24. délután 3 óra: **Gyümölcs a fán.** (Zilahy Lajos óriási sikerű színműve.) Első olcsó helyáru előadása.

Szombat délután 6 órakor: **Feleség.** Bókay János vigjátéka. Rendezett helyárral.

Szombat este román előadás.

Vasárnap délelőtt 11 órakor matinén: **Francia szobalány.** (Olcsó helyárral.)

Vasárnap délután 3 órakor: **Grófkisasszony.** Harsányi Zsolt vigjátékának első olcsó helyáru előadása.

Vasárnap délután 6 órakor: **Feleség.** (Rendezett helyárral.)

Vasárnap este 9 órakor román előadás.

— **Jegyek a fenti előadásra elővételben szerdától kezdődően már válthatók a színház baloldali elővételi pénztáránál 11-1-ig és 4-8-ig.**

Folyóirat-szemle

A „Magyar Népegészségügyi Szemle” februári száma a következő tartalommal jelent meg. Andriška Viktor dr.: A vérkeringési szervek ápolása és egészségétana. Az idegrendszer és a vallási szekták. Parádi Kálmán dr.: Ritka fertőző betegségek. Grosz Frigyes dr.: A csemeték, mint egészségőrök. Jó tudni. Wiesinger Frigyes dr.: Az öregedő nőről és betegségeiről. A nedves lakás ártalmait. Nagy András dr.: Vasárnapi iskola: A ruházatkodás egészségétana. Milyen anyagokat tartalmaz a bor? Sokgyermekes családok lakás gondjainak megoldása. Kutyadivat. A császármetézzel született gyermekek egészsége. A szociális munka Japánban. Házasságkötések Németországban. Az iszákosság és a büntettek közötti összefüggés. Könyvzemle. A lap minden hónap 15-én jelenik meg. Előfizetési ára évi 120 lei. Megrendelhető a lap kiadóhivatalánál: Marosvásárhely, Sfântu Gheorghe utca 20.

Az „Economic Press” új száma a megszokott gazdag tartalommal jelent meg. A háború befolyásolta ipari gazdasági és kereskedelmi életnek valóágos keresztmetszete ez az újság. Különösen figyelemreméltó a délkelet-európai államok összefogásából kibontakozó gazdasági lehetőségekről szóló cikk, București szédületes iramu városfejlesztési karrierjéről beszámoló érdekes riport, a Román Vasutak helyzetképe az európai háború hatodik hónapjában című cikk, valamint Reinhart Gyulának, az Országos Magyar Iparos Egyesület elnökének tollából közölt értekezés a magyar iparostársadalom feladatairól. Az „Economic Press” újból bebizonyította, hogy élénk és változatos tartalommal gazdagítja a romániai magyar szakirodalmat és tekintve, hogy a lap románul és magyarul jelenik meg, egyúttal hívatott tolmácsolója a kisebbbéggi gazdasági élet mindenkori erőfeszítéseinek.

Szolgáltatás gyógyszerterárik Nagyváradon:

Vasárnap Nagyváradon a következő gyógyszerterárik tartanak szolgálatot:

Mátvás király, Str. Vlăduța No. 46. Telefon 21-34. (Ajtay).

Irgalmasok, Boulevardul Regele Ferdinand 27. Telefon 14-84.

Minerva, Piața Unirii.

Salvator, Str. Alexandri. (Németh). Telefon 16-07.

Sabina, Piața Mihai Viteazul. Telefon 15-28.

Hétfőn a következő gyógyszerterárik tartanak szolgálatot:

Korona, Str. Ciocogariu No. 1. Telefon 13-76

Órangyal, Str. Alexandri

Oroszlán, Piața Mihai Viteazul 14. Telefon 23-35.

Szent István, Str. General Tolban.

Aranysas, Piața Unirii No. 6. Telefon 25-74.

SCHUTZ ANTAL

DOGMATIKA

A katolikus hitigazságok rendszere. Új, bővített kiadás, két kötetben, Fűzve 900 Lei és portó.

A február havi légvédelmi előadások sorrendje Nagyváradon

Délelőtt tartják a légvédelmi előadásokat

A polgármesteri hivatal légvédelmi osztálya az alábbiakban közli a lakosság számára február második felében tartandó légvédelmi előadások sorrendjét.

Február 19-én az E, F és G kezdőbetűsök.

Február 20-án az H, I és J kezdőbetűsök.

Február 21-én az K és L kezdőbetűsök.

Február 22-én az M és N kezdőbetűsök.

Február 23-án az O és P kezdőbetűsök.

Február 24-én az R kezdőbetűsök.

Február 26-án az S kezdőbetűsök.

Február 28-án az T és U kezdőbetűsök.

Február 29-én az V és Z kezdőbetűsök.

Az előadásokat délelőtt 9-től 11 óráig tartják a Katolikus Kör nagytermében, Str. Regele Carol, 5. Az előadások hallgatása minden polgárra, nőkre is kötelező 7 és 60 év között. Akiknek van gázálarcuk, hozzák magukkal, mert a gázkamarán is keresztül vezetik őket. Azokat, akik nem vesznek részt a légvédelmi tanfolyamokon, a törvény 63-ik szakasza alapján 500-2000 leies pázbírsággal, ismétlődés esetén 1-től 30 napig terjedő elzárással büntetik.

Apróhirdetések

Különféle

szavanként 3 lei

Volt

főgimnáziumi tanár felősség mellett jutányosan vállalja a lemi és középiskolai tanulók házioktatását. Sikerrel tanít román, német, francia nyelvet, hegedűt és zongorát. Fordításokat vállal. Nagyvárad, Str. Oltenia No. 27.

Cserépkályhák

átalakítását, szabaddalmazott rendszerrel, részletre is készíti. Bessenyei kályhás, Nagyvárad, Strada Rosiorilor 15-a.

Adás-vétel

Nagyon

magas arat fizetek briliáns tárgyakért. — Herbet ékszeráruház. Nagyvárad, Boulevardul Regele Ferdinand 3.

Eladó

Főtvonalon emeletes bérház 240.000 lei nettó bérjévedelemmel, háromszobás, fürdőszobás és kétszobás, fürdőszobás lakásokkal, üzletekkel 3.600.000 leiert. — Bérház 12 lakással 105.000 lei nettó hozammal 1.500.000-ért. — Eladó 12 katasztrális hold szőlő teljes felszereléssel 850.000 leiert. — Vasutállomásnál 3x2 szobás jókarban levő bérház nagy kerttel 450.000 lei. Körismáros László ingatlanirodája, Nagyvárad, Pasteur-utca 13. Telefon 20-85.

Jó állapotban

levő hármszázötvenöt vennék. Ceákváry, Nagyvárad, Str. Bălcecu No. 2-e.

Különféle butorok

szavanként 3 lei. Nagyvárad, Str. Codrilor 11. szám.

Lakás

szavanként 3 lei

Egy szoba, konyha, mellékhelyiségekkel kiadó március 1-re. — Nagyvárad Parcoul Carmen Sylva 6.

Kiadó

utcai két szobás modern lakás. Nagyvárad, Str. Nic. Zsigai 6. szám

Keres

tisztviselő házaspár egy szobás, esetleg előszobával, komplett lakást. Cimeket a kiadóba kér

Kiadó lakás

négyszobás beszkomfortos utcai lakás. Nagyvárad, Str. Dumitru Cantemir 25. szám.

Az Orsolyazárda

7. szám alatti bérházban 2 és 4 szobás lakás mellékhelyiségekkel azonnal, 2 szoba és előszoba irodának vagy orvosi rendelőnek május 1-től kiadó.

Egy szerényebb tisztviselőnek butorított szoba kiadó. Cim a kiadóba.

Allást keres

szavanként 1 lei

Házvezetőnek menne fiatal arinó — Ajánlatokat kiadóba kér.

Háztartás

minden agaban irrtas jobb iparos özvegye elmenne házvezetőnek vagy vendéglőbe gazdasszonynak, vidékre is. Özy, Burik Józsefné. Nagyvárad, Str. Simeon Barnutai 30. szám.

Intelligens

német kisasszony állást keres gyermekek mellé. Háztartásban is segédkezik. Cim: Eva Kulka, Temesvár, Piața Kuttli No. 1.